

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
ФИСКАЛНИ САВЈЕТ

**ГЛОБАЛНИ ОКВИР ФИСКАЛНОГ БИЛАНСА И
ПОЛИТИКА
У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ
2018 – 2020**

Септембар, 2017.

Садржај

<u>РЕЗИМЕ</u>	3
<u>УВОД</u>	4
<u>1. МАКРОЕКОНОМСКИ ПОКАЗАТЕЉИ И ПРОЈЕКЦИЈЕ ЗА ПЕРИОД 2015-2019.</u>	5
<u>РЕАЛНИ СЕКТОР</u>	6
<u>ИНДУСТРИЈСКА ПРОИЗВОДЊА У БИХ 2016-2019.</u>	7
<u>ТРЖИШТЕ РАДА</u>	9
<u>ЦИЈЕНЕ</u>	11
<u>МОНЕТАРНИ СЕКТОР</u>	13
<u>ПЛАТНИ БИЛАНС</u>	15
<u>СПОЉНА ТРГОВИНА</u>	17
<u>СТРАНА ДИРЕКТНА УЛАГАЊА</u>	19
<u>2. ПРОЈЕКЦИЈЕ ПРИХОДА ОД ИНДИРЕКТНИХ ПОРЕЗА ЗА ПЕРИОД 2016 - 2019. ГОДИНЕ</u>	21
<u>ПРОЈЕКЦИЈЕ ПРИХОДА ОД ИНДИРЕКТНИХ ПОРЕЗА</u>	21
<u>ТЕКУЋИ ТРЕНДОВИ НАПЛАТЕ</u>	22
<u>ОСНОВНИ СЦЕНАРИО ПРОЈЕКЦИЈА ПРИХОДА ОД ИНДИРЕКТНИХ ПОРЕЗА (2016 - 2019), АПРИЛ 2016.</u>	31
<u>3. ФИСКАЛНИ ЦИЉЕВИ И ФИСКАЛНЕ ПОЛИТИКЕ У БИХ</u>	42
<u>НИВО И СТРУКТУРА ЈАВНЕ ПОТРОШЊЕ</u>	42
<u>ТАБЕЛАРНИ ПРЕГЛЕД ОКВИРА БУЏЕТА</u>	43
<u>ГОРЊЕ ГРАНИЦЕ ЗАДУЖЕЊА БУЏЕТА</u>	49

РЕЗИМЕ

На основу анализе макроекономских кретања у БиХ у претходном периоду, као и на основу сагледавања утицаја кључних унутрашњих и спољних фактора од којих зависи развој, предвиђа се да ће реална стопа раста БДП-а у 2018. години износити 3,6%, односно 3,8% у 2019. и 4,1% у 2020. години.

Пројекције прихода од индиректних пореза за период 2018 - 2020 показују раст. Према процјенама прихода од индиректних пореза из априла 2017. године, пројектован је нето износ за расподјелу од 5.630,9 милиона КМ, а за 2019. и 2020. годину пројектована стопа раста износи 3,5%, односно 4%.

Узимајући у обзир наведене трендове кретања прихода од индиректних пореза, извршење буџета по појединим управним нивоима, као и раније утврђену обавезу постепеног смањења укупне јавне потрошње у БиХ, предвиђени износ за финансирање институција БиХ од индиректних пореза задржан је на нивоу 750 милиона КМ. Преостали износ прихода од индиректних пореза дијелиће се у складу са важећим законским рјешењима.

Фискални циљ у БиХ за 2018. годину утврђен је у односу на раније донесене закључке којима се захтијева континуирано смањење примарног дефицита, а који се израчунава у складу са дефиницијама утврђеним у Закону о Фискалном савјету у БиХ, као разлика између текућих прихода и текућих расхода, коригован за нето износ камате. Примарни дефицит је за 2018. годину планиран у износу милион КМ.

Ниво јавне потрошње као удио у БДП-у у периоду 2018 – 2020 потребно је смањивати с циљем да она, консолидовано за БиХ, буде сведена испод 40% БДП, а у периоду 2018 - 2020. године удио јавне потрошње у БДП се креће од 40,6% у 2018. до 37,1% у 2020. години.

Горње границе задужења буџета у 2018. години, исказане као износ потребан за сервисирање укупних дугова или као проценат од БДП-а, у зависности од законских рјешења за ниво ентитета и институција БиХ, пројектују се у оквирима који прописују закони којима је регулисано задуживање за сваки од нивоa власти.

УВОД

Документ Глобални оквир фискалног биланса и политика у Босни и Херцеговини за период 2018 – 2020. године израђен је на основу Закона о Фискалном савјету у Босни и Херцеговини („Службени гласник БиХ“, број 63/08). Законом је дефинисан садржај наведеног документа, а с тим у вези, документ садржи све потребне елементе који су носиоцима фискалне политике у Босни и Херцеговини неопходни за израду њихових докумената оквирних буџета за период 2018 – 2020. године, као и њихових годишњих буџета за 2018. годину. Ти елементи су: фискални циљеви дефинисани као примарни фискални биланс (примарни суфицит или примарни дефицит), макроекономске пројекције и пројекције индиректних пореза засноване на тим пројекцијама и њихова расподела у наведеном периоду, као и горње границе задужења за сваки ниво власти.

Наведени елементи, чије усаглашавање представља основну претпоставку за буџетско планирање носилаца фискалних политика у БиХ, чини суштину фискалне координације у БиХ. Усаглашавање елемената Глобалног оквира представља неопходну претходну активност за координацију фискалних политика и за очување фискалне стабилности, како појединих фискалних суверентитета, тако и Босне и Херцеговине као цјелине.

Прво поглавље документа односи се на анализу и трендове макроекономских кретања у БиХ, које је израдила Дирекција за економско планирање БиХ (ДЕП). У овом дијелу презентоване су пројекције основних макроекономских индикатора, с посебним фокусом на макроекономске индикаторе који непосредно утичу на елементе фискалне политике, прије свега на висину јавних прихода.

У другом дијелу извршене су анализа и пројекције прихода од индиректних пореза, полазећи од структуре индиректних пореза и важећих закона на основу којих се врше прикупљање и расподела прихода. Пројекције је израдило Одјељење за макроекономску анализу Управе за индиректно опорезивање БиХ (ОМА). Пројекције индиректних пореза заснивају се, између осталог, на макроекономским пројекцијама ДЕП-а, а елементи расподеле индиректних пореза дати су полазећи од постојећих прописа који регулишу ову област у БиХ.

Трећи дио документа односи се на фискалне циљеве буџета институција БиХ, Федерације БиХ, Републике Српске и Брчко Дистрикта БиХ. У овом дијелу, поред наведеног, дати су и основни елементи фискалних политика као што су: ниво јавне потрошње и политике јавног задуживања.

1. Макроекономски показатељи за период 2015 - 2020

Индикатор	Званични подаци	Пројекције				
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Номинални БДП у мил. КМ	29.462	30.389	31.709	33.245	34.962	36.925
Номинални раст у %	4,5	3,1	4,3	4,8	5,2	5,6
БДП дефлатор (претходна година = 100)	100,8	100,2	101,0	101,2	101,4	101,5
Реални БДП у мил. КМ (претходна година = 100)	29.229	30.334	31.391	32.844	34.494	36.379
Реални раст у %	3,7	3,0	3,3	3,6	3,8	4,1
Инфлација мјерена индексом потрошачких цијена у %	-1	-1,1	0,9	1,2	1,5	1,4
Потрошња у мил. КМ	29.619	30.231	31.385	32.631	33.981	35.382
Реални раст у %	1,5	2,4	2,7	2,7	2,7	2,7
Владина потрошња у мил. КМ	6.160	6.283	6.409	6.537	6.668	6.801
Реални раст у %	0,8	1,2	0,5	0,8	0,5	0,5
Приватна потрошња у мил. КМ	23.459	23.947	24.975	26.094	27.313	28.580
Реални раст у %	1,7	2,7	3,2	3,2	3,3	3,2
Инвестиције (брuto) у стална средства у мил. КМ	5.024	5.087	5.580	6.149	6.786	7.441
Реални раст у %	-3,5	0,7	9,4	9,9	10,0	9,3
Владине инвестиције у мил. КМ	535	508	635	857	1.097	1.382
Реални раст у %	-53,5	-5,8	23,2	33,4	26,1	24,1
Приватне инвестиције у мил. КМ	4.489	4.579	4.945	5.292	5.688	6.058
Реални раст у %	10,6	1,5	7,9	6,9	7,4	6,4
Увоз у мил. КМ	15.281	15.327	16.301	17.415	18.678	19.875
Номинални раст у %	-1,5	0,3	6,4	6,8	7,3	6,4
Реални раст у %	0,9	2,3	4,8	5,3	5,2	4,2
Извоз у мил. КМ	9.863	10.139	10.863	11.716	12.694	13.691
Номинални раст у %	5,8	2,8	7,1	7,9	8,3	7,9
Реални раст у %	6,3	4,7	5,3	5,6	5,5	4,4
Национална бруто штедња у % БДП-а	12,5	13,2	13,2	13,5	13,9	14,7
Биланс текућег рачуна у мил. КМ	-1.589	-1.333	-1.571	-1.832	-2.108	-2.300
Раст у %	-22,0	-16,1	17,8	16,6	15,1	9,1
Биланс текућег рачуна у % БДП-а	-5,4	-4,4	-5,0	-5,5	-6,0	-6,2

Реални сектор

Економски раст 2017 – 18

Према пројекцијама ДЕП-а, економска активност БиХ у 2017. години би требала порастати за 3,3%, након чега се пројицира нешто виша реална стопа од 3,6% у 2018. години. Ово је приближно на нивоу претходних пројекција из новембра 2016. године, с обзиром да у међувремену није дошло до значајнијих промјена претпоставки економског раста. Очекује се да би носиоци економских кретања у овом периоду требали бити реални раст извоза од преко 5% годишње, те повећање приватне потрошње од 3,2% и инвестиција од 7,4 - 9%. С друге стране, очекивани пораст домаће тражње би требао резултирати реалним повећањем увоза са стопама нешто нижим у односу на извоз. Ово би, с обзиром на двоструко већи увоз од извоза, требало довести до реалног повећања спољнотрговинског дефицита од 3,9% у 2017. години, те 4,6% 2018. године. Погоршање трговинског биланса је уједно и основни узрок пројицираног погоршања дефицита на текућем рачуну са 4,4% БДП-а у 2016., на 5% у 2017., те 5,5% БДП-а у 2018. години. Ово је резултат пораста инвестиција на ниво од 18,2% БДП-а у 2017. години, те 19% БДП-а у 2018. години, уз приближно непромијењен ниво бруто националне штедње.

Основна претпоставка пројицираног раста у БиХ се тиче економских кретања у окружењу и то прије свега у смислу промјена извозне тражње, те иностраног финансирања финалне потрошње и инвестиција. Унутрашње претпоставке подразумевају уобичајени ниво политичке стабилности, уз постепено побољшање пословног окружења. Основни сценарио подразумева аранжман са ММФ-ом који би, поред директног утицаја на буџете, требао отворити врата других међународних финансијских институција с циљем финансирања повећања јавних радова. С друге стране, успјешна реализација тог аранжмана у великој мјери ограничава пројицирани раст јавне потрошње и јавних расхода уопште. Раст је такође пројициран уз претпоставку одсуства елементарних непогода у смислу поплава или суша које би могле значајно утицати на пољопривредну производњу, те производњу електричне енергије. Коначно, пројекција подразумева повећање свјетских цијена које би поред пораста цијена бх. извоза и увоза требало зауставити дефлацију из претходног периода.

Према посљедњим (зимским) пројекцијама ДГ ЕЦФИН-а, очекује се економски раст ЕУ од 1,8% током 2017 – 18. године, што је незнатно спорије у односу на стопу из 2016. године. При томе се код важних трговинских партнера из непосредног окружења очекује убрзање. Тако се у Србији очекује повећање стопе реалног раста са 2,8% у 2016. години на 3% у 2017. години, те 3,3% у 2018. години. У Словенији би економски раст требао ојачати са 2,5% у 2016. години на 3% током 2017 – 18. године. У исто вријеме, у Хрватској би стопа требала порастати са 2,8% у 2016. години на 3,2% у 2017. години, након чега се поново пројицира успоравање у 2018. години на стопу од 2,5%. С друге стране, у Њемачкој, као једној од најважнијих земаља окружења, се пројицира благо успоравање раста током 2017 - 18. године. Поменути пораст извозне тражње би, уз благо побољшање пословног окружења (прије свега у 2018. години), у наредном периоду требао резултирати реалним растом извоза од 5,3% у 2017. години, те 5,6% у 2018. години. Ово би прије свега значило раст производње у индустрији, али и другим гранама у вези са извозом, што би у периоду 2017 – 18 могло довести до годишњег повећања броја запослених од приближно 2%, те повећања реалних плата од максимално 1%. Очекује се да би, уз текуће нето приливе новца из иностранства од приближно 12% БДП-а годишње, ово могло довести до реалног раста приватне потрошње од

3,2% током 2017 - 18. године. С друге стране, јавна потрошња би, због аранжмана са ММФ-ом и ограниченог раста прихода, требала бити ограничена на скроман реални раст од 0,5 - 0,8%.

Насупрот томе, постојање поменутог аранжмана би могло подстаћи не само јавне, него и приватне инвестиције. Тиме би примарно били омогућени нови зајмови осталих међународних институција с циљем финансирања јавних радова, прије свега у развој путне инфраструктуре. Поред тога, постојањем аранжмана са ММФ-ом се уједно шаље позитиван сигнал приватним инвеститорима да земља чини позитивне кораке у контексту одговорне економске политике. Ипак, ово би тешко могло бити довољно за значајније побољшање директних страних улагања за која се, упркос повећању, и даље пројцира скроман ниво од свега 1,6 - 1,9% БДП-а. Узимајући у обзир поменуте факторе, очекује се реални раст бруто инвестиција од 7,4% у 2017., те 9,2% у 2018. години. Иако на први поглед тако не изгледа, овдје се ради о доста скромним стопама с обзиром да се номинални ниво инвестиција из 2008. године према постојећим пројекцијама достиже тек у 2019. години. С друге стране, посматрано у % БДП-а, пројциране инвестиције од скоро 21% у 2020. години су далеко испод нивоа од 26% БДП-а из 2008. године. У сваком случају, очекивано повећање инвестиција би требало бити посљедица раста приватних улагања у стална средства од 7,9% и 6,9% у периоду 2017 - 18, те значајног раста јавних радова подстакнутих страним финансирањем од 23% и 33%. Висок пројцирани пораст јавних инвестиција је, поред додатних извора финансирања, такође резултат снажног базног ефекта на ниску основицу с обзиром на њихов нагли пад од преко 50% у 2015. години.

Економски раст 2019 - 20

Очекује се да би се економски раст у периоду 2019 - 20 требао одвијати у условима бољег екстерног окружења, уз благо побољшање пословне климе за инвестирање. Претпоставља се све већа доступност повољних међународних извора финансирања за развој инфраструктуре. С тим у вези би очекивано даље јачање инвестиција до нивоа од 21% БДП-а у 2020. години требало бити главни извор постепеног јачања економског раста на реалне стопе од 3,8% и 4,1% у 2019. и 2020. години. Ово би, без обзира на очекивано постепено повећање бруто националне штедње, требало резултирати даљњим погоршањем дефицита текућег рачуна до нивоа од 6,2% БДП-а у 2020. години. Очекује се да би структура пројцираног раста остала углавном непромијењена у односу на претходни период, гдје се и даље очекује доминација домаће тражње уз скоро неутралан (благо негативан) допринос спољњег сектора.

Ризици

Главни ризици за остварење ових пројекција су везани за (не)остваривање претпоставки из спољњег сектора у вези са економским растом у окружењу, кретањем свјетских цијена, временским приликама и сл.

Индустријска производња у БиХ 2017 - 2020. године

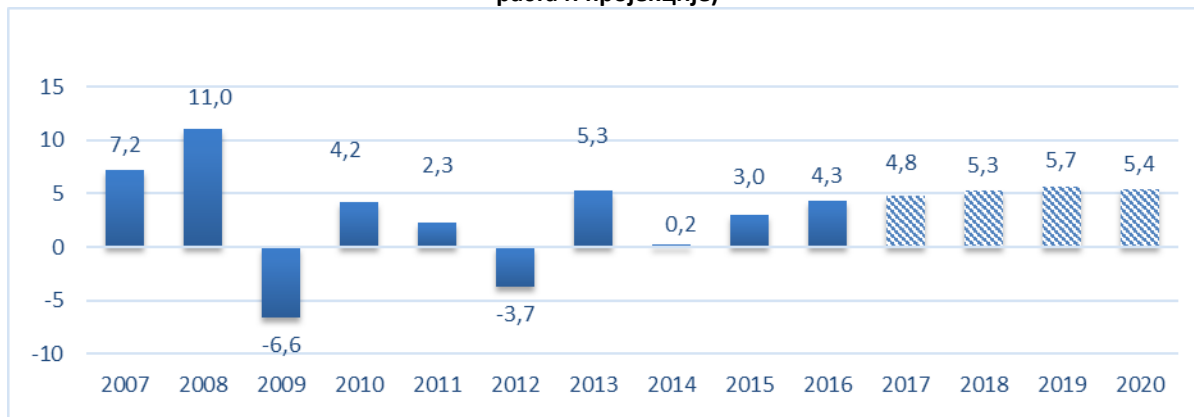
Кретање индустријске производње у БиХ у 2016. и пројекција кретања за 2017. годину

У 2016. години Босна и Херцеговина је, захваљујући позитивном међународном окружењу и домаћој тражњи, забиљежила повећање економске активности, што је резултирало повећањем макроекономских индикатора као што су БДП, запосленост, индустријска производња, као и

интензивирање спољнотрговинске робне размјене са свијетом. Тако је, према подацима БХАС-а, у БиХ у односу на периодну годину регистрован раст физичког обима индустријске производње од 4,3%, који је био праћен и повећањем броја запослених. Секторски посматрано, може се констатовати да су сви сектори позитивно доприносили расту, при чему је носилац раста у првом полугодишту била прерађивачка индустрија, док је током другог полугодишта, када је дошло до благог слабљења исте, енергетски сектор надомијестио настале губитке. Регистроване стопе раста у 2016. години у односу на претходну годину су износиле: сектор рударства 3,4%, прерађивачка индустрија 3,1% и сектор за производњу електричне енергије 8,5%.¹

Према расположивим пројекцијама ДГ ЕЦФИН-а из фебруара 2017. године, у свим земљама ЕУ очекује се наставак тренда економског раста, што ће се сигурно имати импликације на производне процесе у БиХ.² Ово се посебно односи на индустријску производњу у БиХ, а понајвише на прерађивачку индустрију и њене извозно оријентисане гране које скоро у потпуности зависе од кретања иностране тражње. Тако се у наведеном периоду очекује позитиван тренд раста производње у бх. прерађивачкој индустрији који би требао бити попраћен постепеним повећањем броја запослених. Поред прерађивачке индустрије, током 2017. године очекује се и значајнији допринос енергетског сектора који чини 1/3 укупне индустријске производње у БиХ. Наиме, покретање производње у оквиру нових термоенергетских постројења значајно ће поправити енергетски биланс и укупну индустријску производњу у БиХ. Под претпоставком наставка позитивног тренда у екстерном окружењу, уз додатни допринос интерних дешавања, током 2017. године у БиХ се може очекивати стопа раста која би тебала бити нешто виша у односу на претходну годину³.

Графикон 1 Кретање индустријске производње у БиХ за период 2007 - 2020. године (регистроване стопе раста и пројекције)

Извор: Агенција за статистику БиХ и пројекције ДЕП-а (март 2017. године).

¹ Агенција за статистику Босне и Херцеговине, саопштење “Индекс обима индустријске производње у Босни и Херцеговини за децембар 2016. године“, 26.01.2017.

² DG ECFIN, European economic forecast, winter, February 2017.

³ Пројекција ДЕП-а, март 2017. године

Пројекција кретања бх. индустријске производње за период 2018 - 2020. године

У периоду 2018 - 2020. године у земљама еврозоне очекује се опоравак приватне потрошње, пораст инвестиција, те повећање укупног извоза и увоза, што ће резултирати интензивирањем спољнотрговинске размјене земаља ЕУ међусобно и са остатком свијета. Поред наставака ових екстерних динамика очекује се и све утицајнији значај интерних динамика кроз структурне реформе које би требале бити у функцији јачања укупне индустријске производње у БиХ. Ова позитивна дешавања у непосредном окружењу уз правовремену и досљедну имплементацију структурних реформи требале би резултирати повећањем искориштености индустријских капацитета у БиХ које се огледају кроз повећани обим производње, виши ниво инвестиција како кроз страна тако и домаћа улагања, што би у завршници требало резултирати осјетнијим повећањем запослености у БиХ.

Планирана инвестициона улагања у инфраструктуру и енергетику такође би требала значајно допринијети јачању како грађевинског сектора у БиХ, тако и оних грана прерађивачке индустрије које су уско везане уз грађевинарство. Такође се очекује да енергетски сектор, који је у претходном периоду био један од носилаца индустријске производње, настави позитиван тренд раста производње и додатно оснажи индустријску производњу у БиХ наведеном периоду. Према пројекцијама ДЕП-а, ово би требало резултирати годишњим повећањем бх. индустријске производње од преко 5% у односу на претходну годину.

Ризици

Потенцијалне ризике за наведену ситуацију представљају неизвијесност и још увијек недовољно безбједан економски опоравак у ужем и ширем међународном економском окружењу. Потенцијални ризик за остваривање наведених претпоставки може представљати кашњење, односно низак степен имплементације реформских закона. Висок ниво интеграције са земљама ЕУ и региона кроз трговинске и финансијске токове практички одређује кретање индустријске производње у БиХ. Евентуално погоршање ситуације на тржишту ЕУ, посебно у случају земаља које су главни трговински партнери БиХ, представља највећи ризик по опоравак индустријске производње у БиХ.

Тржиште рада у БиХ

Тржиште рада – дешавања у 2016. години

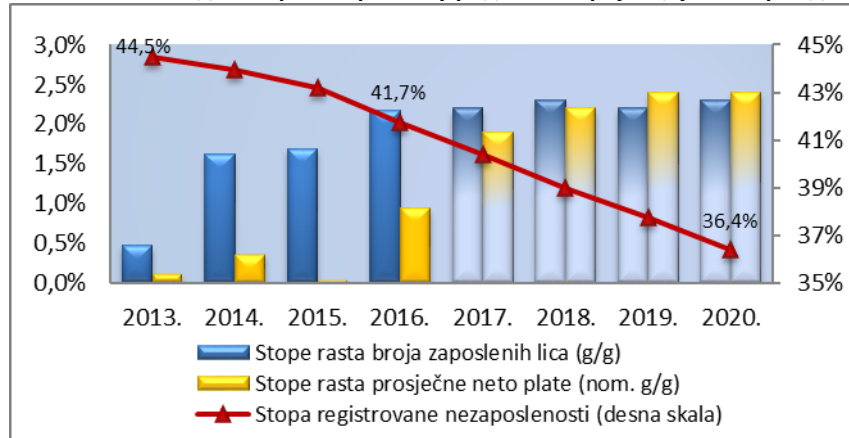
Позитивна дешавања у реалном сектору у 2016. години, односно повећање обима индустријске производње и трговине имали су утицаја на тржиште рада у Босни и Херцеговини. Током 2016. године у дјелатностима прерађивачке индустрије и трговине на велико и мало запослено је највише лица у БиХ. Стопа регистроване незапослености, иако и даље изразито висока (41,7%), смањена је у односу на претходну годину и резултат је смањење броја незапослених лица (-3,8% г/г), уз повећања броја запослених лица (2,2%⁴ г/г). У анализи основних индикатора на тржишту рада током 2016. године примјећује се да је примарно било повећање броја запослених лица, док се просјечна нето плата номинално није много увећала у односу на претходну годину (0,9% г/г). Ипак, захваљујући смањењу укупног нивоа цијена у БиХ, односно дефлацији, реални раст просјечне нето плате био је нешто бржи.

⁴ Привремени податак. Извор: БХАС

Тржиште рада – пројекције 2017 - 2020. године

У Босни и Херцеговини се очекује постепени опоравак тржишта рада. Стопа регистроване незапослености у БиХ у 2017. години могла би се смањити у односу на ниво прије кризе. Међутим, хронично висока стопа незапослености није само резултат минуле кризе него и дугорочне, структурне незапослености која увелико одређује динамику смањења стопе незапослености (структура радне снаге, квалитет образовања и сл.). С обзиром на то да се структура потражње за радном снагом посљедњих година мијења (развијање нових знања и вјештина), то подразумијева да се радна снага у БиХ у наредним годинама мора прилагођавати потребама тржишта рада. Први показатељи на тржишту рада у 2017. години указују на наставак смањења броја незапослених лица (-5% г/г у јануару). Раст броја запослених лица, односно креирање радних мјеста у периоду 2017 - 2020. године зависиће од нивоа инвестиција с једне стране, али и обима трговине и индустријске производње. Битно је напоменути да највећи број запослених лица ради у подручју дјелатности прерађивачке индустрије и трговине на велико и мало (око 38%), што указује колики значај за тржиште рада имају дешавања у наведеним дјелатностима.

Графикон 2: Основни индикатори на тржишту рада БиХ, пројекције за период 2017 - 2020

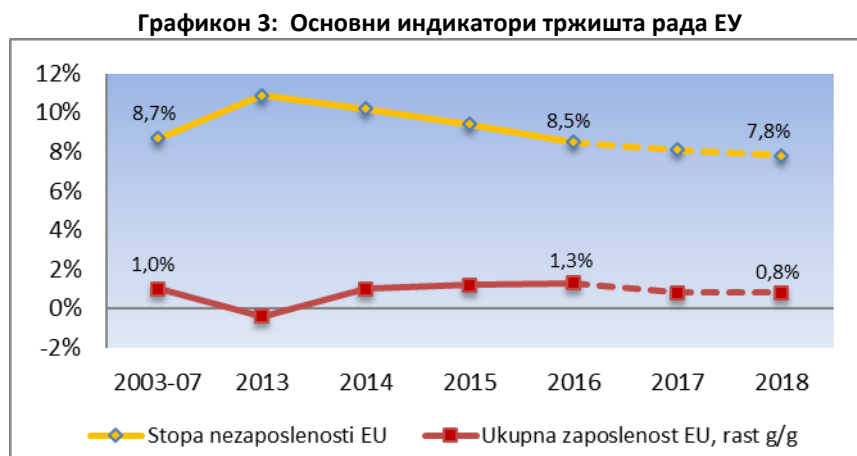

Извор: Агенција за статистику БиХ, ДЕП пројекција за период 2017 – 2020

Према предвиђањима ДЕП-а, у периоду 2017 - 2020. године очекује се раст инвестиција, трговине и обима индустријске производње, што би се позитивно одразило на повећање броја запослених лица (2,2% 2017. године, око 2,3% 2018 - 2020. године). С обзиром на то да је у 2016. години просјечан раст нето плате у подручју дјелатности јавне управе, здравства и образовања био спорији у односу на остала⁵ подручја дјелатности, сличан тренд се очекује и у наредним годинама. Просјечне нето плате би могле задржати умјерен раст у посматраном периоду (1,9% 2017. године, 2,2%-2,4% 2018 - 2020. године). Генерално, бољи пословни амбијент у БиХ али и шире, створио би услове за креирање радних мјеста и постепени пораст броја запослених лица. Будућа дешавања у области тржишта рада у БиХ углавном су базирана на предвиђањима у области инвестиција, трговине и уопште пословном амбијенту. Тиме су и **највећи ризици** за наведене пројекције дешавања у поменутих областима.

⁵ Остала подручја дјелатности обухватају просјек нето плате у подручјима дјелатности А, Б, Ц, Д, Е, Ф, Г, Х, И, Ј, К, Л, М, Н, Р, С. Види класификацију дјелатности Босне и Херцеговине. У 2016. години просјечан раст нето плате у поменутих дјелатностима је износио 1,4% г/г, а у дјелатностима јавне управе, здравства и образовања (О, П, Q) 0,7%.

У ЕУ током посматраног периода услови на тржишту рада би се требали постепено побољшавати уз претпостављени економски раст, али и ниво проведених структурних мјера и политика. Међутим, према пројекцијама⁶ ЕК, раст броја запослених у ЕУ могао би бити нешто споријег интензитета у поређењу са 2016. годином (графикон испод), што зависи од динамике креирања нових радних мјеста. Стопа незапослености би требала бити нижа у односу на период прије кризе на крају посматраног периода.

Извор: European Economic Forecast, winter 2017

Цијене претпоставке 2017 - 2020. година

Цијене – дешавања у 2016. години

У Босни и Херцеговини је четврту годину за редом регистровано смањење укупног нивоа цијена (дефлација -1,1% г/г). Међутим, охрабрујући податак говори да је интензитет дефлације у 2016. години, посматрано по кварталима, слабио од К1 до К4. Раст цијена у одјељку алкохолних пића и дувана од 7,4% само је дјелимично успорио интензитет дефлације. Наведени раст био је посљедица усклађивања акциза са законодавством ЕУ. Као и претходну годину, међу главним одјељцима ЦПИ индекса, највећи утицај на дефлацију су имале ниже цијене превоза, хране и безалкохолних пића, те одјеће и обуће. Цијена сирове нафте на свјетском тржишту у 2016. години је у просјеку смањена око 16% г/г, што је највише допринијело развоју дефлације.⁷

Цијене – пројекције 2017 - 2020. године

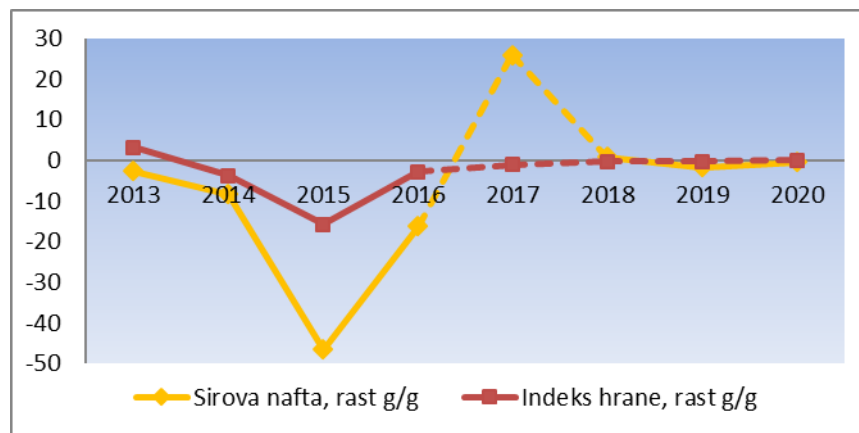
Након што је у 2016. години у прва три квартала забиљежено смањење цијена сирове нафте (поређење г/г), у посљедњем кварталу цијена нафте на свјетском тржишту енергената је повећана. У фебруару 2017. године цијена сирове нафте (брент) већа је за 67% г/г (55 \$/барелу) због изразито

⁶ European Economic Forecast, winter 2017.

⁷ Извор: ММФ база података.

ниске цијене у истом мјесецу претходне године. Тиме се у ЕУ у 2017. години предвиђа нешто бржи раст инфлације у односу на претходну годину (1,8%). Према предвиђањима ЕЦБ-а, кретање цијена нафте у периоду 2018 - 2020. године у складу је са претпостављеним умјереним опоравком потражње за нафтом, који би могао бити посљедица интензивирања свјетске економске активности.⁸ Поред цијена овог енергента, инфлацију ЕУ детерминишу и цијене хране на свјетском тржишту које би, према оцјени ЕК, могле бити ниже до 1% у поређењу са 2016. годином (графикон испод).

Графикон 4: Кретање цијена сирове нафте и хране на свјетском тржишту, раст г/г (у %)

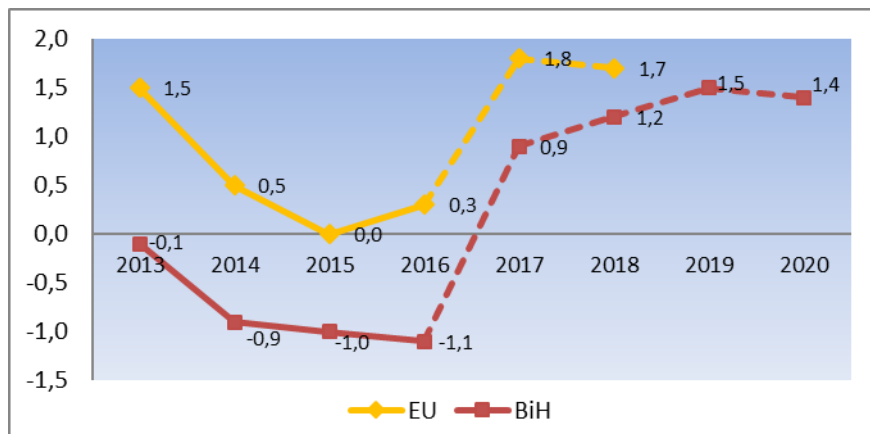
Извор: European Economic Forecast, winter 2017, за период 2013-2018, MMF Commodity price projections, 27.2.2017. године за период 2019 - 2020. године

Због слабљења неповољног утицаја пада цијена сирове нафте на свјетском тржишту, у БиХ у 2017. години може се очекивати раст укупног нивоа цијена. Поред тога, битна компонента бх. инфлације је промјена цијена у одјељку алкохолних пића и дувана због повећања акциза на цигарете и дуван за пушење од 1.1.2017. године (наставак хармонизације акцизне политике у БиХ са политиком акциза на цигарете у ЕУ).⁹ Узимајући у обзир базни ефекат из 2016. године и претпоставку да неће доћи до значајнијих осцилација цијена хране, као највеће компоненте ЦПИ индекса, у БиХ се у 2017. години може очекивати инфлација од 0,9%. Након 2017. године која би била прекретница у кретању цијена, очекује се да ће стопа инфлације у БиХ кретати од 1,2% у 2018. години до 1,5% и 1,4% у 2019. и 2020. години. Пошто је главни акценат код пројекција инфлације у БиХ стављен на цијене сирове нафте, то је и **највећи ризик** за пројекције у домену промјене цијена овог енергента. ЕК и ЕЦБ у својим пројекцијама наводе као ризик „на горе“ бржи раст цијена сирове нафте. Поред тога, на развој инфлације у БиХ могле би утицати значајније промјене цијена хране, као највеће компоненте ЦПИ индекса, али и промјене цијена комуналија које за посматрани период нису предвиђене.

⁸ Макроекономске пројекције Европске централне банке, децембар 2016. године.

⁹ Повећање акциза на цигарете и дуван од 1.1.2017. године. Минимална акциза за паковање цигарета од 20 комада износи 2,42 КМ, а специфична акциза 1,35 КМ за исто паковање. Акциза на дуван за пушење износи 96,8 КМ по килограму. Извор: Одлука о утврђивању специфичне и минималне акцизе на цигарете и износ акцизе на дуван за пушење за 2017. годину.

Графикон 5: Инфлација у БиХ и ЕУ, пројекције за период 2017-2020(у%)

Извор: European Economic Forecast, winter 2017, историјски подаци БХАС, ДЕП пројекције за 2017-2020. године

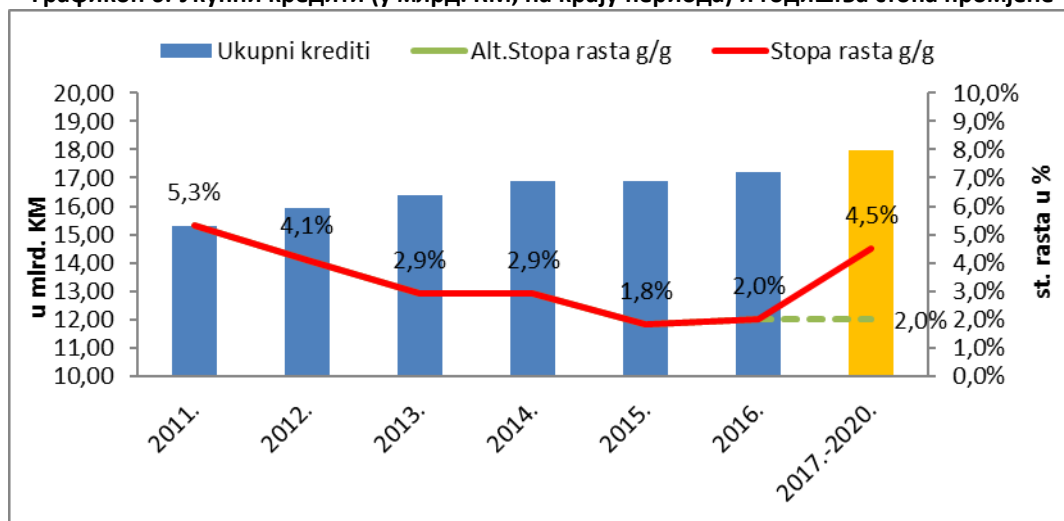
Прогноза кретања раста банкарских кредита и депозита за период од 2018 – 2020. године

Раст укупних кредита по стопи 2% г/г (уз раст кредита становништва по стопи 3,8% г/г и кредита нефинансијским предузећима 3,3% г/г) уз приближно исти, непромијењен однос у учешћу током прошле 2016. године је карактеристика кредитне активности. Слично се дешавало и са укупним депозитима који су расли по стопи 7,4% г/г, уз најизраженији раст депозита становништва по стопи од 7,4% г/г.

Укупни кредити

Укупан износ кредита евидентиран у јануару 2017. године је износио 17,18 милрд. КМ, са стопом раста од 2,4% г/г. Од овога износа 46,9% се односило на кредите становништву, са стопом од 4,0% г/г, док су кредити нефинансијским предузећима учествовали са 46,8%, уз стопу раста 3,2% г/г. Евидентан раст кредита у ове двије области (које чине више од 93% укупних кредита), уз умјерене стопе привредног раста и раста стопе запослености, представљају реалну претпоставку да ће се и у наредном периоду наставити кредитна експанзија. Процјена је да ће укупни кредити у даљњем периоду 2017 - 2020. године достићи износ од преко 18 милрд. КМ, уз стопу раста од 4,5% г/г у 2020. години. У алтернативном сценарију услед поремећаја на тржишту, смањења стопе привредног раста, повећања незапослености би дошло и до мање стопе раста (око 2% г/г) због пада тражње за новим кредитима, повећања стопе ненаплативости постојећих кредита, уз неизбежно повећање каматних стопа на кредите.

Графикон 6: Укупни кредити (у млрд. КМ, на крају периода) и годишња стопа промјене

Извор: ДЕП процјена

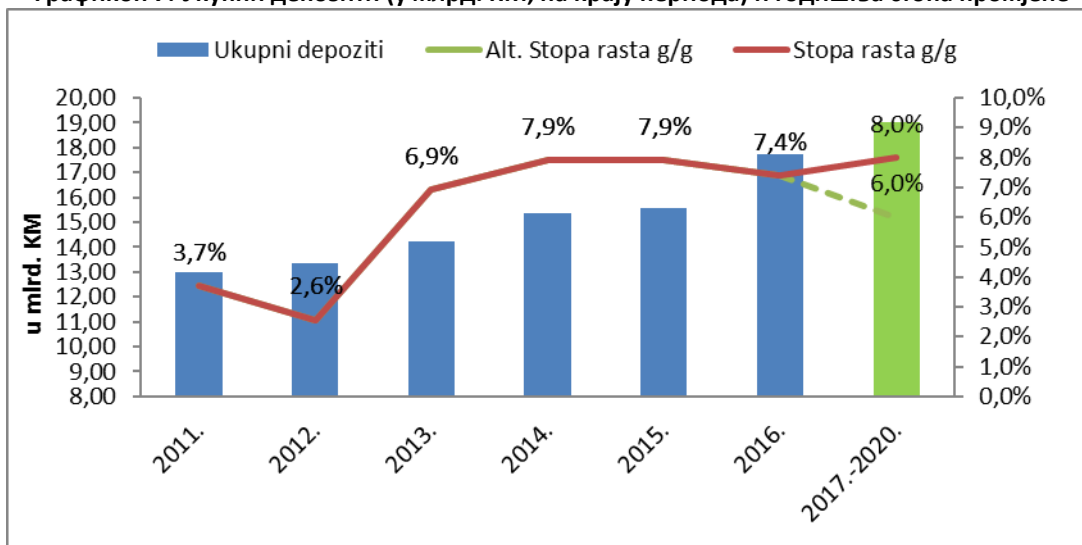
Укупни депозити

Укупни депозити евидентирани у јануару 2017. године су износили 17,91 млрд., уз стопу раста од 8,9% г/г. Од овога износа депозити становништва су износили 10,7 милрд. КМ, уз раст 8,1% г/г, док се на депозите нефинансијских предузећа односило око 4,1 млрд. КМ, уз раст од 10,4% г/г и они су чинили укупно готово 83% укупних депозита. Депозити опште владе су такође остварили значајан раст од 11,9% г/г, уз учешће од 9,4%. Пратећи константан раст депозита уз умјерене стопе привредног раста, услова на тржишту рада, побољшања и стабилнијег рада цјелокупног банкарског сектора (праћен константним побољшањем финансијских показатеља ЦАР¹⁰, НПЛ¹¹), ствара реалне претпоставке за наставак раста укупне количине и стопе раста депозита у периоду 2017 - 2020. године по пројекцираној стопи од 8% г/г. У алтернативном сценарију, уз погоршања услова на тржишту рада, слабију привредну активност и нестабилност и опште услове рада у банкарском сектору, дошло би до слабије стопе раста од 6% г/г и мање укупне суме депозита.

¹⁰ CAR- Capital Adequacy ratio - Нето капитал према укупним пондерисаним ризицима.

¹¹ NPL - Non performing loans- неквалитетни кредити.

Графикон 7: Укупни депозити (у млрд. КМ, на крају периода) и годишња стопа промјене

Извор: ДЕП процјена

Ризици

Претходно наведена кретања могу се очекивати само ако не дође до значајних поремећаја извана у смислу економских поремећаја главних спољнотрговинских партнера БиХ, а који би утицали на лоше перформансе у спољнотрговинском сектору, слабљење индустријске производње, инвестиција и крајње потрошње. Оваква негативна кретања одразила би се на бх. банкарски сектор у виду даљњег повећања ненаплативе активе, односно кредита, пада потражње за новим кредитима, повећања каматних стопа на кредитима, а у екстремном случају и одлива домаћих депозита.

Спољни сектор

Платни биланс Босне и Херцеговине

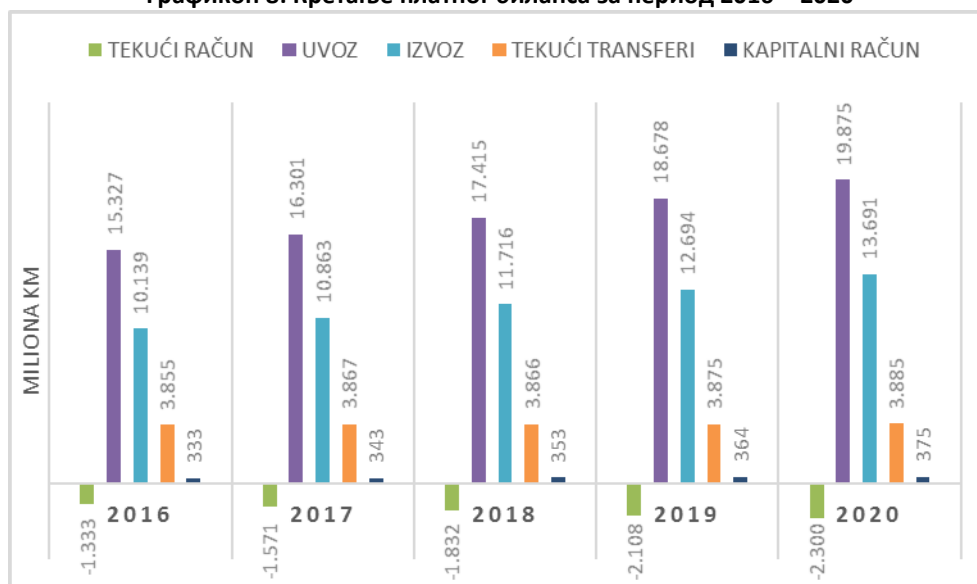
Подаци из платног биланса БиХ указују да су у протеклом дијелу 2016. године забиљежена повољнија кретања у спољнотрговинској размјени и платном билансу земље као резултат повољних импулса из међународног окружења (опоравак главних спољнотрговинских партнера), те је поред тога забиљежен и благи пораст прилива дознака грађана из иностранства.

Према званичним подацима за три квартала¹² те процјенама за четврти квартал¹³, дефицит текућег рачуна у оквиру платног биланса Босне и Херцеговине за 2016. годину износио би 1,3 милијарди КМ (4,4% БДП-а), односно то би представљало смањење од 22% у односу на претходну годину. Пораст увоза роба и услуга у посматраном периоду износио би 1,1%, док би раст извоза био 4,7%.

¹² Извор података: ЦББиХ

¹³ Извор: пројекције ДЕП-а

Графикон 8: Кретање платног биланса за период 2016 – 2020

Извор: пројекције ДЕП-а

Претпоставке за платни биланс 2017 – 2020

Макроекономским пројекцијама у средњорочном периоду предвиђен је наставак раста извоза, што ће уз успоренију стопу раста увоза, довести до споријег раста спољнотрговинског дефицита, те би тако у завршници то водило ка споријем расту дефицита на текућем рачуну. Пројектована путања реалног раста извоза роба и услуга заснована је на јачању екстерне тражње за домаћим производима, које ће омогућити раст тржишног удјела на извозним тржиштима, уз јачање трошковне и цјеновне конкурентности.

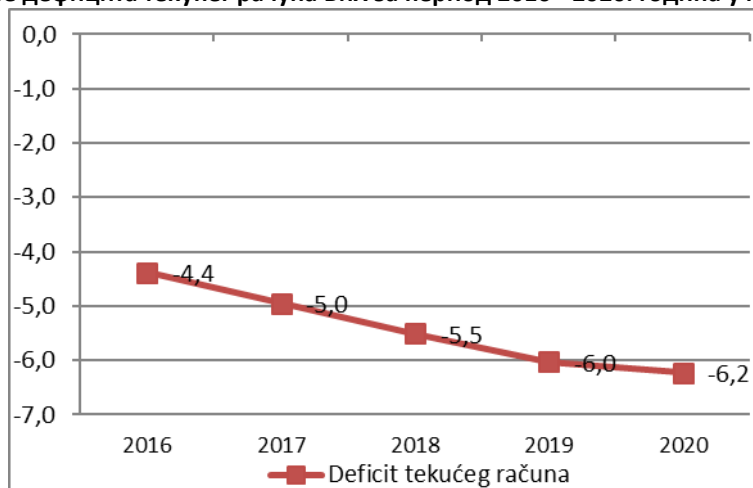
На бази пројекција ДЕП-а, обим спољнотрговинске размјене у периоду 2017 - 2020. године би наставио са растом, уз стопу номиналног раста увоза 6,4 - 7,3%, док би извоз растао у интервалу 7,1 - 8,3%, што би имало утицај на кретање дефицита на текућем рачуну БиХ.

Према пројекцијама дефицита текућег рачуна за 2017. годину, може се очекивати да ће дефицит ТР бити 5% БДП-а, док би у 2018. години тај износ био 5,5% БДП-а. Надаље се у 2019. години може очекивати дефицит ТР у износу од 6% БДП-а, док би у 2020. години тај износ био 6,2% БДП-а.

Текући нето приливи из иностранства би се кретали по стопама од 12,2% БДП-а у 2017. години, 11,6% БДП-а у 2018. години, у 2019. години тај износ био би 11,1% БДП-а те у 2020. години 10,5% БДП-а.

С обзиром да је јако тешко процијенити изворе финансирања дефицита текућег рачуна може се очекивати да ће, као што је то и до сада био случај, дефицит ТР и даље бити финансиран приливима финансијских средстава из иностранства (кроз директне стране инвестиције, дознаке грађана из иностранства, социјалне бенефиције и ставке - осталих инвестиција).

Графикон 9 : Кретање дефицита текућег рачуна БиХ за период 2016 - 2020. година у процентима (%) БДП-а

Извор: пројекције ДЕП-а

Кретање спољнотрговинске робне размјене у 2016. и пројекција кретања у 2017. години

Повећање индустријске производње и јачање, како извозне тако и домаће тражње резултирало је интензивирањем спољнотрговинске робне размјене у оквиру које је дошло до повећања обима размјене од 1,7%, извоза 4,8% и у мањој мјери увоза 1,8%, док је спољнотрговински робни дефицит смањен за 2,1% у номиналном смислу у односу на претходну годину.¹⁴ Битна карактеристика кретања спољнотрговинске робне размјене у 2016. године био је и пад свјетских цијена (понајвише енергената, хране и метала), што би значило да су реалне стопе раста ових индикатора биле знатно више у односу на номиналне.¹⁵ Поред овога потребно је истаћи да је ово повећање извоза роба остварено понајвише захваљујући повећању извоза у оквиру хемијских, металних, прехранбених производа, док је допринос традиционалних грана како што су базни метали и енергенти био знатно скромнији.

Током 2017. године расположиве пројекције ДГ ЕЦФИН-а из фебруара 2017. године указују да би тренд раста економске активности, како међународном економском окружењу тако и у БиХ требао бити настављен. Упркос дређеним изазовима као што су питања БРЕКСИТ-а, према наведеним пројекцијама у земљама ЕУ у 2017. години очекује се повећање БДП-а од 1,8% у односу на претходну годину. Посматрано компонентама, главни ослонац раста би требала бити, као што је то било и у 2016. години, приватна потрошња, уз нешто осјетнији допринос инвестиција и спољнотрговинске робне размјене. Међутим, за разлику од 2016. године очекује се јачање свјетске трговине, што ће се одразити на земље ЕУ и у завршници на бх. спољнотрговинску робну размјену. Према овим пројекцијама, у 2017. години очекује се повећање извоза од 3,5%, док очекивано повећање увоза износи 3,9%. Ова позитивна дешавања у земљама ЕУ које су главни бх. трговински партнер, уз додатни допринос земаља региона, гдје се такође очекује наставак тренда економског раста, требали би резултирати наставком тренда раста у спољнотрговинској робној размјени у БиХ. Према пројекцијама ДЕП-а, у 2017. години у Босни и Херцеговини се очекује реално повећање укупног извоза 5,3%, при чему би стопа раста извоза роба износила 5,4%, а раст

¹⁴ Агенција за статистику Босне и Херцеговине, саопштење „Статистика робне размјене са иностранством јануар - децембар 2016. године“, 20.1.2016. године.

¹⁵ Агенција за статистику Босне и Херцеговине, „Индекси извозних и увозних цијена“, 2016. године.

извоза услуга 5,0%.¹⁶ Овој пројекцији у прилог сигурно иде очекивано повећање индустријске производње, као и пројектирани раст свјетских цијена роба.

С друге стране, уз овај раст извоза очекивано повећање економске активности и домаће тражње требало би резултирати реалним повећањем укупног увоза од 4,8% (робе 4,9%, услуге 3%) у односу на претходну годину. Оваква кретања извоза и увоза би резултирала повећањем спољнотрговинског дефицита за 3,9%, тако да би допринос спољне трговине у укупном бх. економском расту био благо негативан и износио би 0,8 п.п.

Пројекција кретања спољнотрговинске робне размјене за период 2018 - 2020. година

Под претпоставком остваривања пројектираних дешавања у међународном економском окружењу и имајући у виду утицај екстерних динамика на пословну активност у БиХ, сличан тренд се очекује и у Босни и Херцеговини. Тако би виши ниво економског раста у БиХ од преко 3% , уз виши ниво улагања (иностраних и домаћих), повећање запослености и производње требали резултирати интензивирањем и већом диверзификацијом спољнотрговинске робне размјене са свијетом. Током овог периода очекује се да би тренд раста извоза требао бити нешто виши у односу на увоз. Носилац бх. извоза у овом периоду требала би бити прерађивачка индустрија у оквиру које би, уз традиционалне извозне гране, додатни допринос требале бити и остале дјелатности које могу реализовати свој извозни потенцијал. Осим тога, реформски процеси и унапређење како пословног окружења, стандардизације, те већа диверзификација извозних тржишта требали би у значајној мјери оснажити бх. извоз. Имајући у виду и значај сектора за производњу електричне енергије, у структури бх. извоза очекује се континуирани позитиван допринос и са стране овог сектора. Према пројекцијама ДЕП-а, у периоду 2018 – 2020. године могу се очекивати годишње реалне стопе раста укупног извоза од 5,6% , 5,5% и 4,4% респективно.

Са друге стране, раст домаће тражње праћен порастом запослених и њихових примања, те виши ниво укупних инвестиција у инфраструктуру и енергетику довели би до повећања увоза. Међутим, очекује се да стопе раста увоза буду нешто ниже у односу на извозне, тако да би се реална стопа раста укупног увоза кретала од 5,3% у 2018., 5,2% у 2019. и 4,2% у 2020. години. Овако кретање увоза и извоза ће довести до благог повећања спољнотрговинског дефицита, а допринос економском расту би био негативан. Међутим, ипак се током посматраног периода 2018 - 2020. година, услед нешто бржег раста извоза и повећања његовог удјела у БДП-у у односу на увоз, може се очекивати стабилизација спољнотрговинског биланса и нешто боља покривеност увоза извозом на дужи рок. Према пројекцијама ДЕП-а, до краја посматраног периода очекује се повећање удјела извоза у БДП-а на 37,1%, док би се удио увоза у оквиру БДП-а задржао на нивоу од око 53%, а укупна покривеност увоза извозом, закључно са 2020. годином, износила би на око 68,9%.

Ризици

Претходно наведена кретања могу се очекивати уколико се не десе неки од сљедећих догађаја: турбуленција у функционисању економија главних трговинских партнера БиХ, нагло повећање извозних и увозних цијена главних робних категорија извоза и увоза, смањење индустријске производње, инвестиција, потрошње, али и нових елементарних непогода, или било чега другог што би утицало на погоршање спољнотрговинске размјене.

¹⁶ Пројекција ДЕП-а, март 2017. године

Страна директна улагања за период 2018 - 2020. године

Страна улагања у 2016. години

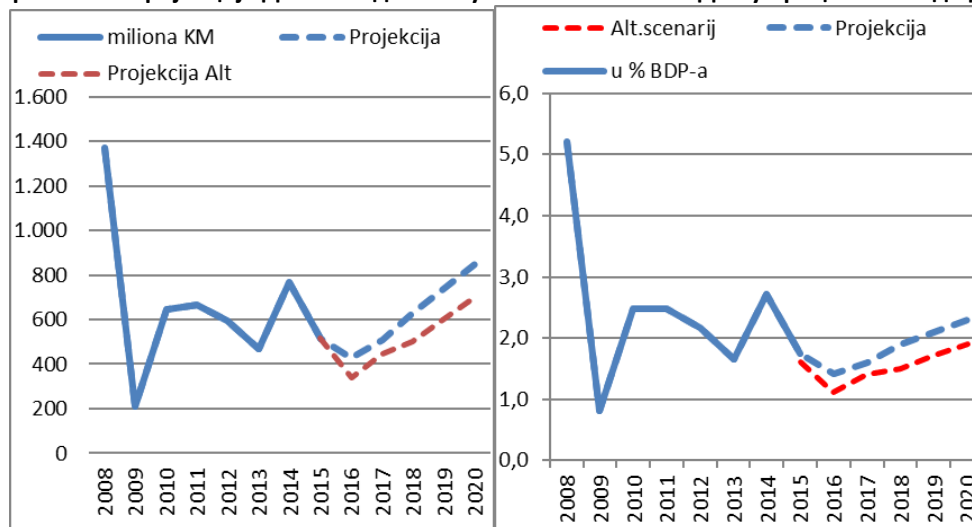
Према доступним подацима, у платном билансу ЦББиХ за три квартала 2016. године страна директна улагања су износила нешто мање од 300 мил. КМ (смањење 45% г/г), настављајући тренд пада улагања из претходне године. Треба напоменути и чињеницу да се готово 70% од тога износа односи на реинвестиране зараде из већ постојећих пројеката¹⁷. До пада је дошло дијелом због тренутне ситуације у свијету, али и слабе конкурентске позиције БиХ у региону.

Према УНЦТАД-овим подацима, смањење директних страних инвестиција према земљама у транзицији од 54% се свакако одразило и на БиХ. На низак ниво улагања значајно утиче слабо пословно окружење у БиХ, на што указују индекси конкурентности међународних организација, према којима је БиХ у региону ниско рангирана за пословање и улагања¹⁸. Дошло је и до застоја у изградњи најављених нових великих објеката из области енергетике и инфраструктуре (а највећи пројекат ТЕ Станари је завршен и отпочео је са радом). Донесена је и одлука да се дио објеката који су у плану („ТЕ Тузла“, Блок 7) гради на други начин, тј. путем кредита који је обезбијеђен од стране кинеских банака уз учешће у изградњи кинеских компанија.

Охрабрујућа је чињеница да је дошло до повећања улагања у области услуга и туризма, најављена су улагања у обновљиве изворе енергије и успјешно завршена приватизација дијела „Босналијека“ д.д. Сарајево и „Фабрика духана Сарајево“ д.д., која је добила страног власника.

Страна директна улагања за период 2017 - 2020. године би се након пада у претходном периоду, кретала по стопи од 1,6%, 1,9%, 2,1% , 2,3%¹⁹ БДП-а у 2020. години.

Графикон 10: Пројекција ДСУ по годинама у милионима КМ и ДСУ у процентима од БДП-а

Извор: БХАС, ЦББиХ и ДЕП процјена

¹⁷ Реинвестиране зараде.

¹⁸ Низак кредитни рејтинг, Свјетска банка („Doing Business“ 2015/2016), БиХ је рангирана на 79. мјесту од укупно 189 земаља „Global Competitiveness report“ за 2015-2016. годину сврстао БиХ на 111. мјесто од 140 земаља.

¹⁹ Око 510 мил.КМ у 2017. год., 630 мил.КМ 2018. год., 735 мил. КМ у 2019. год. и 850 мил. КМ у 2020. год.

СДУ у 2017. години би износила око 1,6% БДП-а. Могуће је очекивати наставак приватизације мањинског удјела државног капитала у фирмама из претходне године, у којој је су најинтересантније свакако „Сарајево осигурање“ д.д. Сарајево, „Енергоинвест“ д.д. Сарајево и „Алуминиј“ д.д. Мостар.

Најављена је изградња више пројеката из области електроенергетике, као што су изградња вјетроелектрана ВЕ „Градина“, ВЕ „Купрес 1“²⁰ и ВЕ „Трусина“, са улагањем из УК („Кермас“²¹ и „Еол Први“), која би требала да у наредном периоду доносе значајнија средства. Наставак изградње резиденцијалних комплекса у околини Сарајева „Green Valley City“²², „Compact Invest“ у насељу Отес²³ те почетак након застоја у прошлој години градње „Buroj ozone“ (општина Трново²⁴) би такође требали да допринесу повећању СДУ. Ту је и компанија из Италије „Pyroх“²⁵, која планира улагање у износу око 150 мил. евра у пројекте когенерације на дрвну биомасу у БиХ.

Страна директна улагања у 2018. години би се кретала око 1,9% БДП-а. Ако би дошло до промјене цијена на тржишту и повољнијих услова, могућ је почетак реализације више пројеката из области електроенергетике који су раније одгођени, „ТЕ Угљевик 3“²⁶ те „ХЕ Улог“ и „ХЕ Мрсово“. Могућа је приватизације БХ Телекома д.д. Сарајево и ХТ Телекома д.д. Мостар, чија би продаја значајно измијенила износ улагања у БиХ²⁷.

Учешће страних директних улагања у 2019. години би се повећало до 2,1% од БДП-а, док би у 2020. години би износило 2,3% од БДП-а. Уз наставак улагања у електроенергетске пројекте значајнија страна средства би могла донијети и улагања у аутопутеве на принципу приватног јавног партнерства уз почетак изградње пута (у дужини 80 км.) Бања Лука - Приједор - Н. Град, на принципу приватног партнерства са кинеском компанијом „China Shadong Int. Economic & technical cooperation Group Ltd.“²⁸ У израду пројекције није узета у обзир могућа приватизација дијела „БХ Телекома“ д. д. Сарајево и „ХТ Телекома“ д. д. Мостар, за које још увијек није донесена одлука.

Ризици

Ризици по СДУ се највише огледају у виду одлагању и одустајању од изградње великих електроенергетских објеката уз незаинтересованост страних улагача при провођењу процеса приватизације преосталих дијелова државног капитала. Тиме би се учешће СДУ, према алтернативном сценарију, кретало од 1,5% у 2017. год., 1,7% у 2018. год., 1,9% у 2019. год. и 1,7% у 2020. години. Најнеизвјеснија је изградња „ТЕ Угљевик 3“ (цијене експлоатације угља највећи проблем), а евидентно је кашњење изградње „ХЕ Мрсово“ од стране исте компаније те изградње „ХЕ Улог“ од стране „ЕФТ групе“. Најављени и очекивани пад привредног раста НР Кине ће се сигурно манифестовати кроз смањено интересовање и учешће у кредитирању инфраструктурних и енергетских објеката који су се показали као доминантан облик финансирања.

²⁰ Градина д.о.о. око 150 мил евра и Камен дент д.о.о., процјена око 70 мил. евра

²¹ Вриједност ВЕ Трусина око 65 мил. евра, концесија за изградњу додијељена фирми Еол први из Србије.

²² <http://greenvalleyuae.com/projects.php?id=13&stat=gallery&lang=en>

²³ <http://cic.ba/bs/compact-invest-ulaze-50-mil-km-u-izgradnju-kompleksa-sarajevo-waves-na-ilidzi-2/>

²⁴ „Buroj Property Development“ из УАЕ није узето у пројекцију.

²⁵ <http://www.fipa.gov.ba/novosti/aktivnosti/default.aspx?id=9227&langTag=en-US>.

²⁶ „ТЕ Угљевик 3“ би градила са кинеском "China Power Engineering Consulting Group Corporation".

²⁷ Вриједност није укључена у пројекцију.

²⁸ <http://www.autoputevirs.com/aprs/DefaultLang.aspx?lang=cir&lang2=lat>.

2. ПРОЈЕКЦИЈЕ ПРИХОДА ОД ИНДИРЕКТНИХ ПОРЕЗА У ПЕРИОДУ 2017 - 2020

I ПРЕТПОСТАВКЕ

Пројекције прихода од индиректних пореза за период 2017 - 2020 састоје се од основног (*baseline*) и програмског сценарија пројекција.

Основни сценарио пројекција прихода заснива се на сљедећим претпоставкама:

- прогнозама макроекономских показатеља Дирекције за економско планирање (ДЕП) за поменути период из марта 2017. године;
- наставку хармонизације акциза на цигарете са стандардима ЕУ и примјени нове политике опорезивања резаног дувана²⁹;
- ефектима примјене Споразума о слободној трговини између БиХ и ЕФТА-е³⁰ у периоду 2015 - 2017;
- ефектима примјене адаптираног Споразума о стабилизацији и придруживању ЕУ (ССП), у примјени од 1.2.2017. г;
- текућим трендовима у наплати прихода од индиректних пореза.

Политика акциза на дуван у 2017. години утврђена је Законом о акцизама и Одлуком³¹ Управног одбора УИО. Политика акциза на дуван у периоду 2017 - 2020 подразумијева континуирано годишње повећање специфичне акцизе на цигарете у висини од 0,15 КМ/паковању, утврђивање минималне акцизе на цигарете (минимално 60% просјечне пондериране цијене цигарета) и усклађивање специфичне акцизе на резани дуван са акцизом на цигарете (минимално 80% минималне акцизе на цигарете).

²⁹ Нова политика је у примјени од 1.8.2014. (Измјене Закона о акцизама у БиХ, „Службени гласник БиХ“, бр. 49/14)

³⁰ „Службени гласник БиХ – међународни уговори“ бр. 18/14 .

Службени гласник БиХ – међународни уговори“ бр. 18/14 .

³¹ Одлука о утврђивању специфичне и минималне акцизе на цигарете и износ акцизе на дуван за пушење за 2017. годину (Службени гласник БиХ, бр. 84/2016).

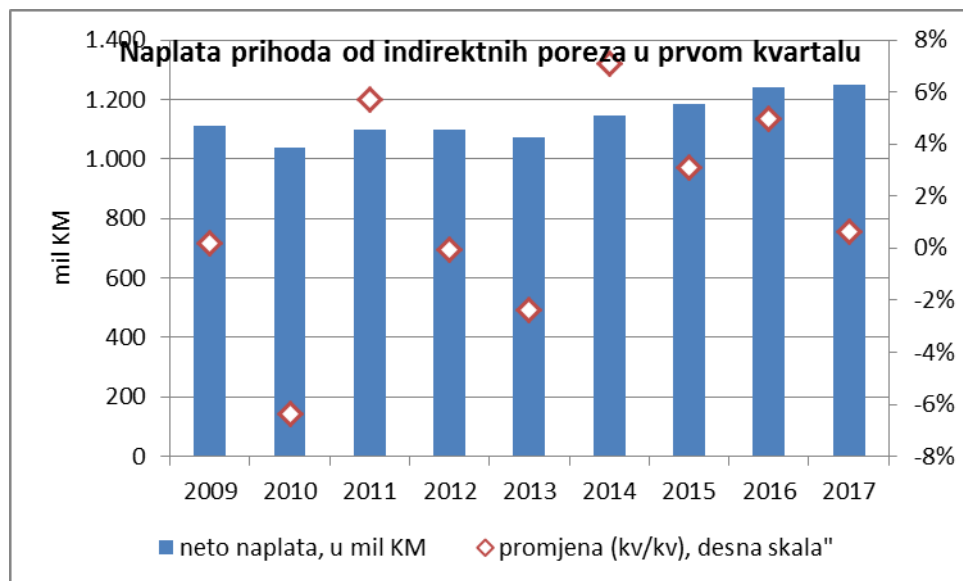
II ТЕКУЋИ ТРЕНДОВИ НАПЛАТЕ

2.1. Укупна наплата

2016. година је донијела изненађујуће висок раст прихода од индиректних пореза од 5,2%. Висока годишња стопа раста је била резултат изузетно високог раста наплате прихода од ПДВ-а, акциза и путарине на деривате нафте. Приходи од акциза на увозне деривате у 2016. години су били чак 34% већи него у 2014. години, а 16,9% већи него у 2015. Раст потрошње деривата генерисали су сљедећи фактори: ниске цијене на свјетском тржишту деривата, најаве повећања акциза на деривате и регионална конкурентна предност БиХ у сегменту опорезивања деривата у погледу стопа ПДВ-а и акциза у односу на земље региона, која подстиче прекограничну и транзитну продају не само деривата нафте, већ и осталих добара и услуга. То је, вјероватно, био и фактор раста домаћег ПДВ-а у 2016. години изнад стопа раста економије и потрошње. Значајан дио раста прихода у 2016. години генерисан је у посљедња два мјесеца снажним растом ПДВ-а на увоз. Међутим, због слабије продаје увезене робе значајно су повећани захтјеви за поврате и пореске кредите који су угрозили бруто и нето наплату у првом кварталу 2017. године. Поред тога, снажни раст поврата по основу међународних пројеката у првом кварталу 2017. године указује на закључак да је наплата ПДВ-а током реализације пројеката допринијела расту прихода у 2016. години, док је накнадним повратом плаћеног ПДВ-а оптерећена наплата у 2017. години.

Повећане исплате поврата ПДВ-а у прва два мјесеца 2017. године премашивале су раст бруто наплате, тако да је у прва два мјесеца остварен пад нето прихода од 1,3%. Позитивна кретања у наплати прихода у марту су у цијелости компензовала пад прихода из прва два мјесеца. Према прелиминарном извјештају УИО-а, у марту 2017. године наплаћен је 551 мил. КМ бруто прихода од индиректних пореза, што представља повећање од 5,9% и, уједно, рекордан износ прихода који је наплаћен у том мјесецу од успостављања УИО-а. Међутим, због раста поврата од 12,3 мил. КМ нето ефекти наплате у односу на исти мјесец 2016. године су износили 18,3 мил КМ или 4,2%.

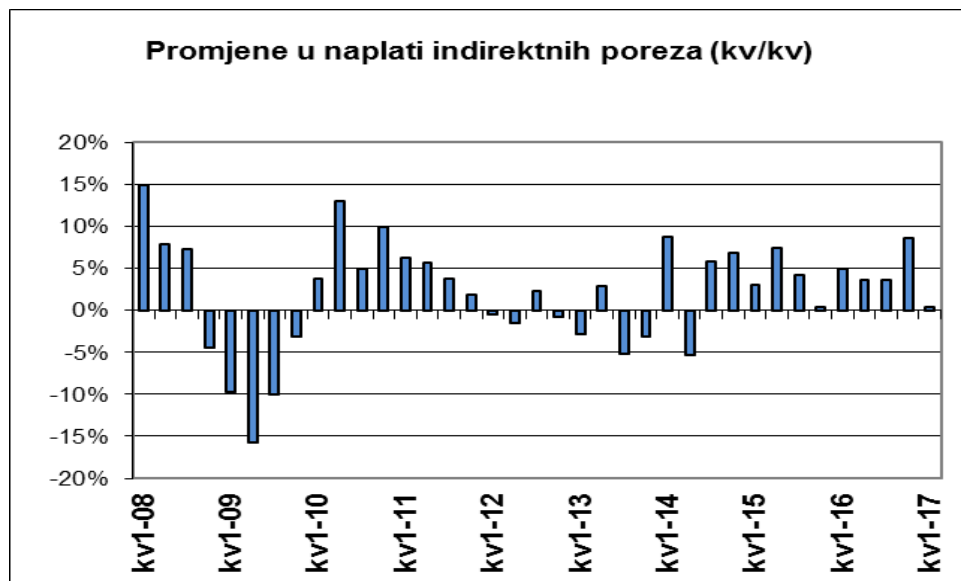
Графикон 1

Поређење наплате прихода од индиректних пореза у првом кварталу 2017. године у односу на први квартал претходне године указује на закључак да је наплата прихода од индиректних пореза у номиналном износу била најуспјешнија од успостављања УИО (графикон 1).

На нивоу првог квартала 2017. године бруто наплата је била већа за 51,7 мил. КМ у односу на исти квартал 2016. године. Иако су реализоване рекордно високе исплате поврата, у завршници, нето наплата прихода од индиректних пореза у првом кварталу 2017. године је била већа за 8 мил КМ, односно за 0,6% у односу на наплату у првом кварталу 2016. године (графикон 2).

Графикон 2

2.2. Наплата по врстама прихода

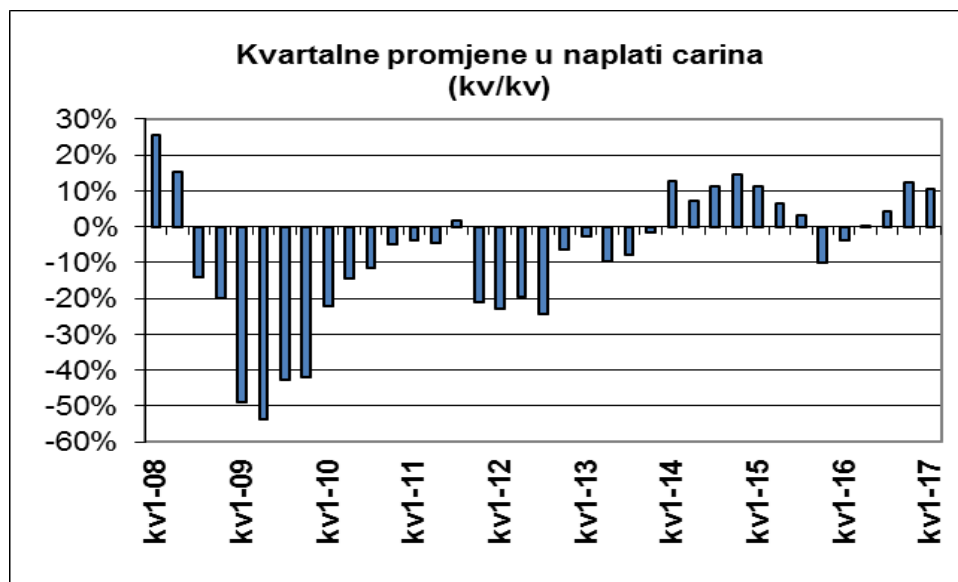
Након лошије наплате у прва два мјесеца 2017. године, у марту је забиљежен раст код свих главних група прихода, што се позитивно одразило и на кумулативну наплату по врстама прихода.³² Највећи ефекти у првом кварталу остварени су на ПДВ-у (+10,5 мил. КМ), те на приходима од царина (+5,7 мил. КМ) и путарине (+3,1 мил. КМ), док је на приходима од акциза остварен пад од 11,2 мил. КМ.

Царине

Позитиван тренд у наплати прихода од царина из другог полугодишта 2016. године је настављен и у јануару 2017. године, када је остварен раст од чак 30,9%. Након скромног раста у фебруару од 1,9% у марту је наплаћено 7% више прихода него у истом мјесецу 2016. године. Захваљујући позитивним кретањима у марту на нивоу квартала остварен је раст од 10,4%, што представља трећи узастопни квартал са позитивним растом (графикон 3).

Графикон 3

³² Треба напоменути да је у првом кварталу наплаћено и 9,9 мил КМ неусклађених прихода, који нису узети у обзир у анализи наплате по врстама прихода.

Позитивни трендови су последица снажног раста увоза из трећих земаља и ЕУ, у дијелу роба на које се обрачунава царина. Према подацима Агенције за статистику БиХ, увоз добара у прва два мјесеца 2017. године из ЕУ је растао по стопи од 8%, а из трећих земаља за 38,5%, при чему је увоз из Кине порастао за 10,3%, а након дужег времена из Русије за 20,3%. С друге стране, још увијек се не примјећује значајније успоравање раста прихода од царина након почетка примјене адаптираног ССП-а.³³ Исто тако, због малог пондера увоза из земаља чланица ЕФТА-е у укупном увозу БиХ смањење царина по основу Споразума о бесцаринској робној размјени са ЕФТА-ом није могло у већој мјери угрозити наплату прихода од царина.

ПДВ

Након високог раста прихода од ПДВ-а у другом полугодишту 2016. године, почетак 2017. године је донио успоравање раста бруто наплате и снажни раст исплата поврата. Слична кретања су забиљежена и у марту, с тим да је дошло до успоравања исплата поврата, које су и даље високе, у поређењу са 2016. годином. Захваљујући успоравању исплата поврата ПДВ-а нето наплата ПДВ-а је у марту порасла за 2,1% (графикон 4).

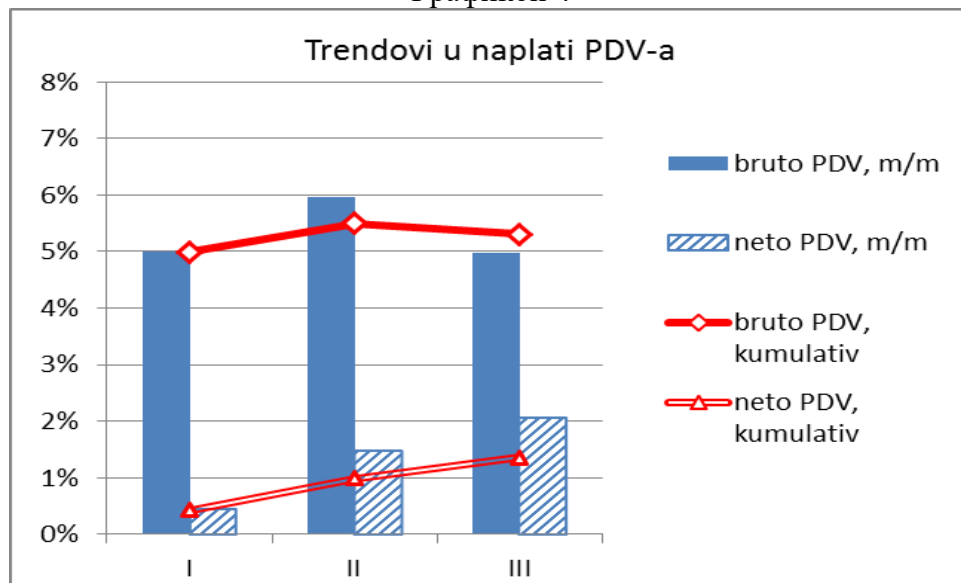
У првом кварталу 2017. године настављен је тренд снажног раста ПДВ-а на увоз из последња два мјесеца 2016. године, као последица изузетно високе стопе раста увоза роба³⁴. Међутим, ефекат раста ПДВ-а на увоз на бруто ПДВ-е је умањен негативним трендовима у наплати домаћег ПДВ-а. У марту је наплата ПДВ-а на увоз, захваљујући

³³ Адаптирани споразум се примјењује од 1.2.2017. године

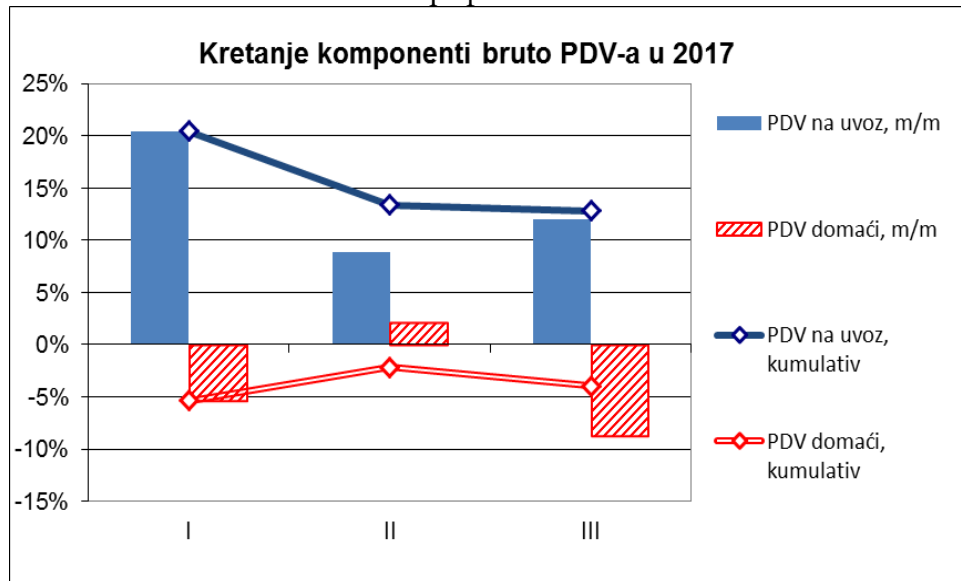
³⁴ Према подацима Агенције за статистику БиХ, увоз робе је у прва два мјесеца 2017. године повећан за 11,5%.

снажном расту увоза³⁵, повећана за 12%, dok је наплата домаћег ПДВ-а пала за 8,8%. У цјелини, први квартал је донио раст ПДВ-а на увоз од 12,8%, dok је домаћи ПДВ пао за 4% (графикон 5). Након усклађивања неусклађених прихода може се очекивати благо побољшање у наплати домаћег ПДВ-а.

Графикон 4

Графикон 5

³⁵ Према прелиминарним подацима УИО, увоз роба у марту 2017. је порастао за 19,4%, односно на нивоу квартала за 17,7%.

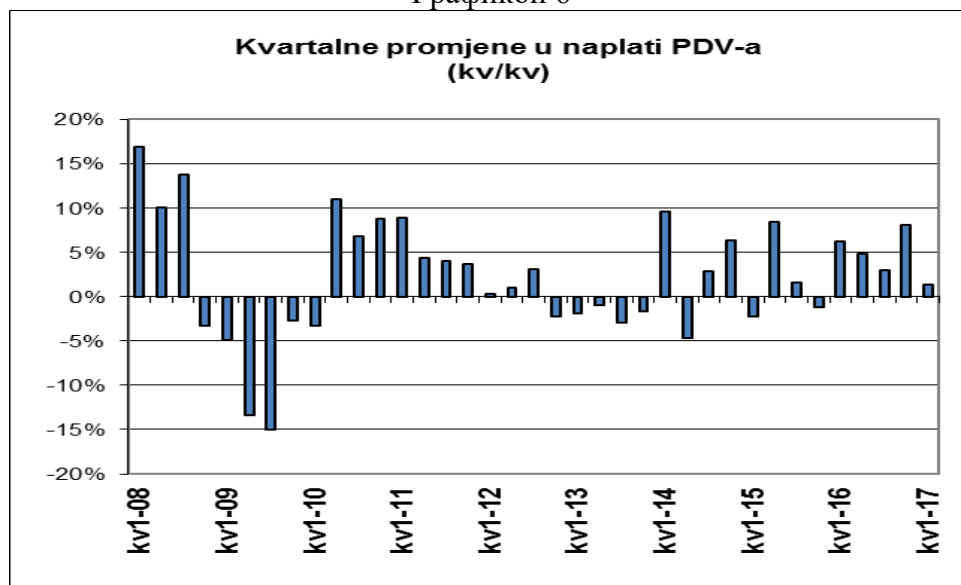
Негативан утицај на раст бруто ПДВ-а у првом кварталу 2017. године имала је и реализација повећаних пореских кредита³⁶, који су раст бруто ПДВ-а у првом кварталу умањили за 1,6 п.п.

Поређење исплате поврата ПДВ-а у првом кварталу у 2017. године са 2016. годином указују на повећање поврата обвезницима од 14,7 или +33,6 мил. КМ и поврата међународним пројектима од чак 66,3% или +10,8 мил. КМ. Просјечна стопа издвајања из бруто ПДВ-а за исплату поврата у првом кварталу 2017. године износила је 27%, што је за 2,8 п.п. изнад удјела поврата у бруто наплати у првом кварталу 2016. године.

Снажни раст поврата ПДВ-а у првом кварталу посљедица је дјеловања неколико фактора. Високи раст увоза добара у посљедња два мјесеца 2016. године, који није одмах реализован у домаћем промету, довео је до раста захтјева за поврат и пореске кредите, који су се због рокова подношења ПДВ пријава и рокова за исплату поврата реализовали у првом кварталу 2017. године. Значајан фактор раста поврата ПДВ-а у првом кварталу био је снажан раст извоза у децембру 2016. године и у прва два мјесеца 2017. године³⁷. Коначно, у првом кварталу је забиљежен и енорман раст поврата по основу међународних пројеката.

Успоравање бруто наплате у марту је довело до успоравања кумулативне бруто наплате у првом кварталу, али су негативни ефекти на нето ПДВ компензовани успоравањем поврата у марту. Ипак, раст нето наплате од 1,4% на нивоу првог квартала је далеко испод стопа раста нето ПДВ-а у 2016. години, а поготово испод раста у четвртм кварталу 2016. године (графикон 6).

Графикон 6

³⁶ Порезни кредити пријављени за децембар 2016. били су за 36% већи него у истом мјесецу 2015.

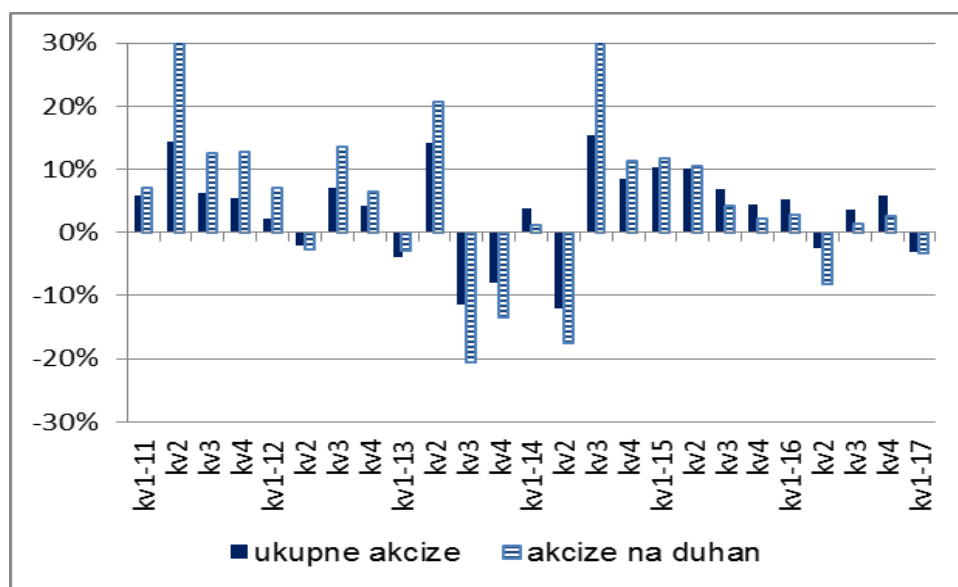
³⁷ Према подацима Агенције за статистику БиХ извоз робе је у децембру повећан за 15,1%, а на нивоу прва два мјесеца 2017. за 14,2%.

Акцизе и путарина

Негативна кретања у наплати акциза у посљедња четири мјесеца заустављена су у марту 2017. године, када је забиљежено повећање наплате од 3,8%. Ипак, опоравак прихода у марту није био довољан за позитиван квартални раст. Након постепеног пораста прихода од акциза у другом полугодишту 2016. године, први квартал 2017. године је завршио падом од 3,4% (графикон 7).

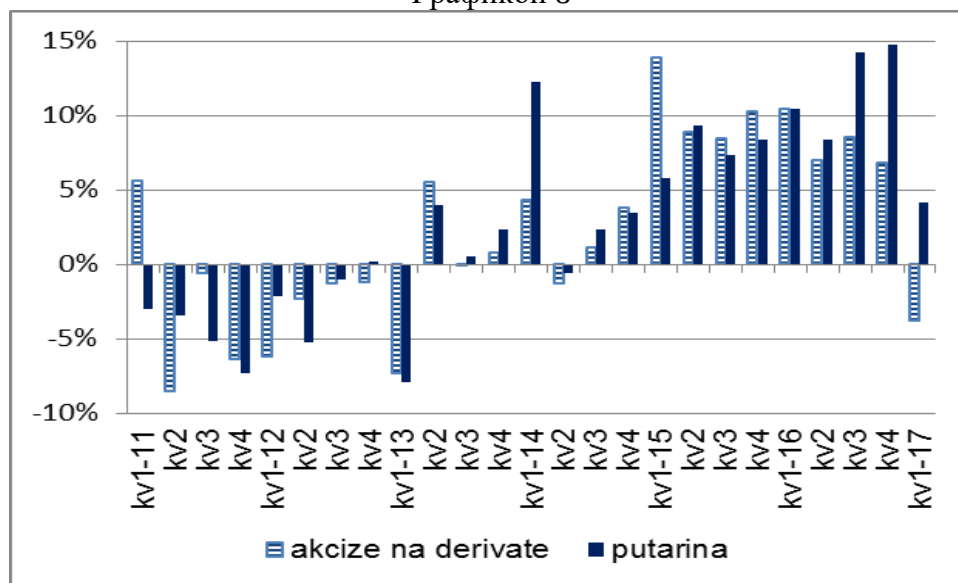
Трендови у наплати акциза на дуванске прерађевине прате трендове код укупних прихода од акциза. И поред снажног раста наплате у марту на нивоу квартала, приходи од акциза на дуванске прерађевине су мањи за 3,2% у односу на исти квартал 2016. године, с тим да су приходи од домаће акцизе мањи за 10,5%, а од акциза на увозне прерађевине 0,5% (графикон 7).

Графикон 7

Лошији трендови у наплати укупних акциза резултат су погоршања наплате акциза на деривате нафте након скоро три године позитивног раста (графикон 8). У 2016. години, у којој су исцрпљени позитивни ефекти хармонизације акциза на резани дуван са акцизама на цигарете, негативна кретања у наплати акциза на дуванске прерађевине су неутрализована високом стопом раста акциза на деривате нафте.

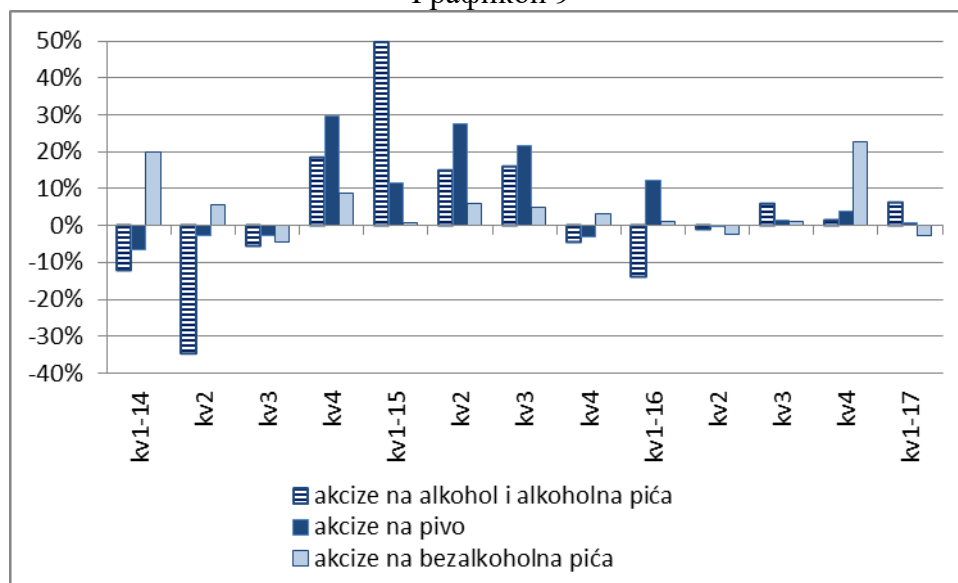
Графикон 8

Међутим, раст цијена нафте на свјетском тржишту донио је пад прихода од акциза на деривате у фебруару, а потом и у марту 2017. године. У таквим околностима смањује се и подстицај за прекограничну потрошњу, поготово уколико малопродајне цијене у земљама окружења нису расле истим темпом. И поред чињенице што су расправе у вези са повећањем акциза на деривате настављене и у 2017. години, екстерно генерисани раст цијена деривата дестимулативно дјелује на даљње повећање залиха деривата, тим више што је вишемјесечно повећање залиха већ финансијски исцрпјело увознике и остале компаније. Примјетно је и значајно успоравање у наплати путарине. Трендови у путарини не прате у истој мјери трендове у наплати акциза на деривате због чињенице да обим опорезивања путарином и акцизом на деривате није идентичан (графикон 8).

Квартални преглед указује на наставак позитивних трендова у наплати прихода од акциза на алкохол и алкохолна пића. Након позитивног раста у трећем и четвртном кварталу 2016. године од 5,7% и 1,1% респективно, у првом кварталу 2017. године остварено је повећање прихода од 6% (графикон 9).

Графикон 9

И поред чињенице да је наплата акциза на домаће пиво у првом кварталу 2017. године порасла за 20,6%, снажан пад акциза на увозна пива од 9,8% и низак пондер домаћег пива у структури тржишта резултирали су скромним кварталним растом укупних прихода од 0,6% (графикон 9³⁸).

Негативни трендови у првом кварталу су остварени на приходима од акциза на безалкохолна пића. Након раста у претходна два квартала 2016. године од 1% и 3,3% у првом кварталу 2017. године забиљежен је пад од 2,7% (графикон 9³⁹).

38 Напомена: искључена је наплата старог дуга по основу акциза на пиво у четвртном кварталу 2016.

39 Напомена: искључена је наплата старог дуга по основу акциза на безалкохолна пића у четвртном кварталу 2016.

III ОСНОВНИ СЦЕНАРИО ПРОЈЕКЦИЈА ПРИХОДА ОД ИНДИРЕКТНИХ ПОРЕЗА (2017-2020), АПРИЛ 2017

Табела 1: Основни сценарио пројекција (2017-2020)

Врста прихода (нето)	у мил КМ					Пројектована стопа раста			
	Извршење	Пројекција							
	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2017.	2018.	2019.	2020.
ПДВ	3.433,8	3.566,4	3.699,3	3.872,8	4.074,5	3,9%	3,7%	4,7%	5,2%
Акцизе	1.448,9	1.426,4	1.430,2	1.428,6	1.434,5	-1,6%	0,3%	-0,1%	0,4%
Царине	248,2	229,8	236,6	258,0	276,1	-7,4%	3,0%	9,0%	7,0%
Путарина	358,8	362,4	372,2	382,3	392,6	1,0%	2,7%	2,7%	2,7%
Остало	41,0	41,2	41,4	41,6	41,8	0,5%	0,5%	0,5%	0,5%
УКУПНО	5.530,7	5.626,4	5.779,8	5.983,2	6.219,4	1,7%	2,7%	3,5%	3,9%
Путарина (0,10 КМ/л)	143,5	145,0	148,9	152,9	157,0	1,0%	2,7%	2,7%	2,7%
СРЕДСТВА ЗА РАСПОДЈЕЛУ	5.387,2	5.481,4	5.630,9	5.830,3	6.062,4	1,7%	2,7%	3,5%	4,0%

3.1. Пројекције за 2017. годину

На основу трендова наплате прихода, годишњих макроекономских пројекција и процјена ефеката измјене Закона о акцизама, ефеката примјене адаптираног ССП-а и примјене Споразума о слободној трговини између БиХ и ЕФТА-е, пројектована нето наплата прихода од индиректних пореза за 2017. годину износи **5.626,4** мил КМ, што је за **1,7%** више него у 2016. години.

Нижи постотак раста прихода у 2017. години је резултат изузетно високе статистичке основице за поређење (2016), прелијевања негативних ефеката у први квартал 2017. године (поврати и порески кредити), укључивања ефеката измјена политике индиректног опорезивања и ниже пројектоване номиналне наплате појединих врста акциза које су до сада, уз ПДВ-е, детерминисали раст прихода.

Царине

У наредним мјесецима може се очекивати снажније испољавање негативних ефеката у вези са примјеном адаптираног ССП-а, с обзиром да су приходи од царина наплаћених на робу поријеклом из ЕУ чинили око 1/3 укупних прихода од царина БиХ. Због комплексности израчуна губици прихода од царина процијењени су на бази 3/5 прихода од

царина наплаћених на робу поријеклом из ЕУ, с тим да је износ губитака за 2017. годину умањен због чињенице да је примјена адаптираног ССП-а започела у фебруару 2017. године. Преостали дио прихода од царина прати макроекономске пројекције ДЕП-а и историјске трендове прихода од царина наплаћених на увоз роба поријеклом из трећих земаља.

Споразум о слободној трговини између БиХ и ЕФТА-е подразумијева фазно укидање царина и осталих намета са фискалним учинком на увоз из чланица ЕФТА у периоду од 2015. до 2018. У години која је претходила почетку примјене Споразума (2014) увоз из чланица ЕФТА-е је представљао свега 0,6% увоза БиХ⁴⁰, док је удио ЕФТА-е у укупним приходима од царина износио 2,2%. У 2015. години увоз из ЕФТА-е је порастао за 12,7%⁴¹, што је указивало на супституцију увоза на који се плаћала царина бесцаринским увозом. Међутим, већ у 2016. години увоз роба из ЕФТА-е је порастао само за 2,3%, из чега се може закључити да је због малог обима роба ослобођених плаћања царина дошло до zasiћења тржишта. Губитак прихода од царина наплаћених на увоз из ЕФТА-е је у 2015. години износио 17% прихода наплаћених у 2014. години, а у 2016. додатна 3 п.п. Може се закључити да ће се највећи номинални ефекти на приходе од царина испољити у 2017. и 2018. години.

Очекује се да ће раст увоза из трећих земаља дјелимично компензовати губитке прихода од царина због примјене адаптираног ССП-а. Имајући то у виду, очекује се пад прихода од царина од 7,4%.

ПДВ

Пројекција прихода од ПДВ-а за 2017. годину износи 3.566,4 мил. КМ, што је за 3,9% више од наплате у претходној години. Пројектована стопа раста годишње наплате је значајно изнад остварене у првом кварталу, која је била под снажним утицајем повећаних пореских кредита и исплата поврата који се односе на велики увоз роба крајем 2016. године и реализоване међународне пројекте из претходне године. У наредним кварталима очекује се стабилизација готовинског тока ПДВ-а и кретање наплате у складу са пројекцијама макроекономских показатеља за 2017. годину. Кретање исплата поврата зависиће од раста увоза, извоза, инвестиција и имплементације међународних пројеката, који представљају најнеизвјеснији фактор извршења пројекција ПДВ-а у 2017. години, тим више што им поновно расте значај за извршење пројекција.

Акцизе

У 2017. години очекује се пад прихода од акциза од 1,6% или номинално за 22,5 мил КМ.

Акцизе на деривате нафте су биле главни генератор раста прихода од акциза у 2016. години. Међутим, услед раста цијена нафте на свјетском тржишту у фебруару и марту

⁴⁰ Извор: Агенција за статистику БиХ, www.bhas.ba

⁴¹ Ибид.

2017. године порасле су малопродајне цијене деривата у БиХ, што је произвело пад потрошње деривата и, посљедично, пад прихода од акциза од 10,5%, кумулативно у наведена два мјесеца. С обзиром на најновије пројекције релевантних међународних агенција, у 2017. години могао би се очекивати раст цијена деривата у распону између 11% и 15%, зависно од врсте деривата⁴², из чега произилази закључак да ће се тренутно лоша ситуација у погледу наплате акциза на деривате наставити и у наредним мјесецима. Иако је тренутно кретање цијена нафте на свјетском тржишту врло тешко прогнозировать, Одјељење очекује стабилизацију цијена током године, али на вишем нивоу него што је било претходне двије године. Претпоставља се и да ће одлагање усвајања измјена Закона о акцизама произвести привремени пораст потрошње деривата. Полазећи од наведених претпоставки, у 2017. години очекује се пад прихода од акциза на деривате нафте од 2,6%. Треба имати у виду да је основица за поређење у 2016. години јако висока и да укључује и нестандартне, једнократне ефекте стварања додатних залиха деривата прије повећања стопа акциза. Поредећи пројекције са наплатом акциза у 2014. години, прије снажног пада цијена на свјетском тржишту нафте, која би се могла сматрати референтном потрошњом у БиХ с обзиром на раст економије и дохотка, може се закључити да су пројектовани приходи од акциза за 2017. годину и са умањењем већи за 16%.

Пројекције акциза на дуванске прерађевине у 2017. години заснивају се на примјени одлуке Управног одбора УИО, којом је специфична акциза на цигарете повећана за 0,15 КМ/паковању и износи 1,35 КМ/паковању, а специфична акциза на резани дуван на 96,80 КМ/кг⁴³. Претпоставља се да ће се ново пореско оптерећење у цијелости пренијети на малопродајне цијене, иако подаци показују да су дуванске компаније у 2016. години мањи дио додатног пореског терета сносиле на терет властите добити како би сачувале постојећи удио у тржишту. Раст малопродајних цијена цигарета неминовно ствара притисак за јачање супституције потрошње јефтинијих цигарета потрошњом резаног дувана. Будући да раст цијена цигарета прати и раст цијена резаног дувана, очекује се снажење црног тржишта дувана, односно супституција легалних дуванских прерађевина цигаретама произведеним ручним мотањем или нелегалном производњом из небрендираног дувана. Очекује се да ће малопродајне цијене цигарета у просјеку порасти за 8,3% и, у најбољем случају, уколико се интензивирају мјере у борби против црног тржишта, јединичну еластичност потрошње цигарета. Због притиска додатног пореза и преласка особа са ниским дохоцима на супституцију цигарета, губици на тржишту цигарета могли би анулирати утицај раста агрегатне потрошње на потрошњу цигарета. У таквим околностима не би требало очекивати раст вриједности тржишта дуванских прерађевина, а без обзира на чињеницу да су повећани порези на цигарете и да расте наплата прихода од акциза на резани дуван, очекује се пад прихода од акциза на дуванске прерађевине од 1,4%.

Остале категорије акциза пројектоване су у складу са текућим трендовима наплате и пројекцијама ДЕП-а, од којих апсолутном расту акциза највише доприносе акцизе на пиво

⁴² Izvor: IEA, 1 April 2017 release

⁴³ Одлука о утврђивању посебне и минималне акцизе на цигарете и износ акцизе на духан за пушење за 2017.годину (Службени гласник БиХ бр. 84/2016).

и алкохол и алкохолна пића. Приходи од акциза на кафу су на нивоу наплате у 2016. године, док је за приходе од акцизе на безалкохолна пројектован пад наплате.

Путарина

Пројектована стопа раста прихода од путарине у 2017. години извршена је на основу текућих трендова наплате и макроекономских пројекција, а износи 0,9%. Годишња пројектована стопа раста за 2017. годину је испод остварене стопе раста ових прихода у првом кварталу, јер се очекује даљни раст цијена нафте на свјетском тржишту, који осим пада потрошње дјелује и као подстицај на снажнију супституцију дизела лож уљем.

3.2. Пројекције за 2018 - 2020

Пројектоване стопе раста прихода за 2018., 2019. и 2020. годину износе 2,7%, 3,5% и 3,9% респективно. Пројекција прихода у наведеном периоду заснована је на пројектованим релевантним макроекономским показатељима, историјској сезонској шеми наплате и пројекцијама појединих категорија прихода за 2017. годину, те ефектима измјена политика у области царина и акциза на дуван.

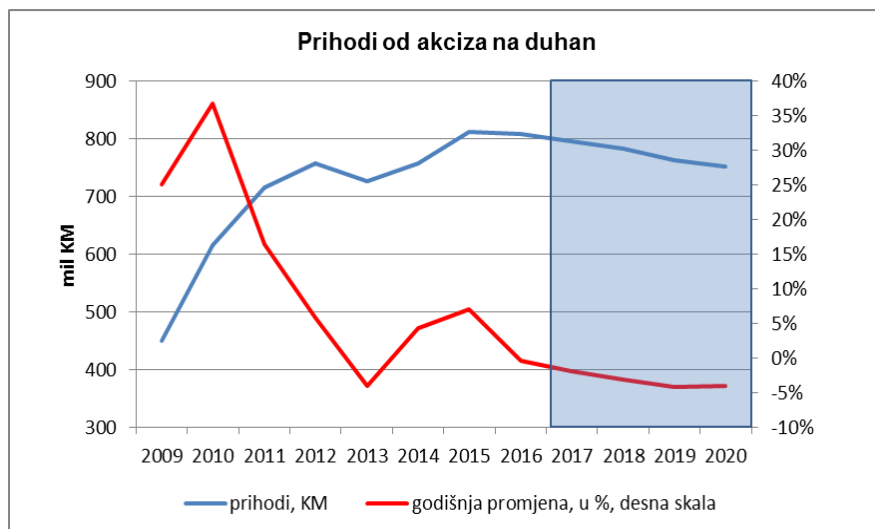
Табела 2

Учешће у годишњем номиналном расту прихода (у %)	Пројекција		
	2018	2019	2020
ПДВ	86,6%	85,3%	85,4%
Акцизе	2,4%	-0,8%	2,5%
Царина	4,4%	10,5%	7,7%
Путарина	6,4%	4,9%	4,4%

Највећи генератор суфицита прихода од индиректних пореза у наведеном периоду је ПДВ, с обзиром на његово значајно учешће у приходима, те планираним стабилним стопама раста у складу са пројектованим стопама раста потрошње. У 2017. години суфицит на ПДВ-у компензује губитке прихода од акциза и царина, те је нето ефекат много мањи него претходних година. У 2018., 2019. и 2020. години приходи од ПДВ-а генерирају преко 85% апсолутног годишњег пројектованог раста прихода (табела 2).

Пројекције акциза на дуванске прерађевине заснивају се на наставку примјене политике усклађивања опорезивања цигарета са стандардима ЕУ и усклађивања опорезивања резаног дувана са опорезивањем цигарета. Пројекције се заснивају на претпоставци преноса додатног пореског оптерећења у цијелости на малопродајне цијене дуванских прерађевина. Одјељење очекује да ће због раста малопродајних цијена доћи до даљњег јачања супституције цигарета резаним дуваном, ерозије тржишта цигарета и снажења црног тржишта цигарета и дувана, а спори опоравак економије и потрошње неће моћи ублажити негативне трендове. У таквим околностима у 2018., 2019. и 2020. години може се очекивати још израженији пад прихода од акциза на дуванске прерађевине од -1,7%, -2,5% и -1,6% респективно (графикон 10).

Графикон 10

У периоду 2018 - 2020 планиране су стабилне стопе раста акциза на деривате нафте и путарине, у складу са макроекономским пројекцијама ДЕП-а. Очекује се да ће се потрошња деривате нафте у БиХ консолидовати у наредним годинама, тим више што су очекивања међународних агенција да ће се раст цијена деривата нафте у 2018. години кретати између 2% и 6%⁴⁴.

Пројекције царина прате пројектоване стопе раста увоза и укључују пуне ефекте примјене адаптираног ССП-а и коначно укидање царина на увоз роба поријеклом из ЕФТА-е.

⁴⁴ Izvor: IEA, 11 April 2017⁴⁵ Погледати табеле од 3.2 до 3.6.

3.3. Разлике у односу на претходне пројекције

Разлике пројекција у односу на оне израђене у октобру 2015. године приказане су у табели 3.

Табела 3: Разлика у односу на пројекције из октобра 2016. године (у мил. КМ)

Врста прихода	Извршење	Пројекција		
	2016	2017	2018	2019
ПДВ	48,2	45,7	30,3	38,8
Акцизе	0,1	-43,1	-65,5	-94,3
Царине	5,3	-26,3	-36,1	-33,4
Путарина	3,6	-2,4	-3,2	-4,0
Остало	11,8	11,8	11,8	11,8
УКУПНО	69,0	-14,3	-62,6	-81,2

Извршење за 2016. годину

У 2016. години је наплаћен рекордан износ прихода од индиректних пореза. У вријеме ревидирања пројекција у октобру кумулативна стопа раста се кретала око 4%, док је у четвртом кварталу раст износио 8,6%. Разлике наплаћених прихода у 2016. години у односу на пројекцију из октобра 2016. године односе се на приходе од ПДВ-а и царине (табела 3). Стопе раста увоза у 2016. године, а тиме и ПДВ-а на увоз (1,8% и 2,6%, респективно) и извоза (4,8%), биле су изнад пројекција ДЕП-а (графикон 11).

Генератор раста прихода током цијеле године су биле акцизе и путарине на деривате нафте (8,1% и 12,1% респективно), те домаћи ПДВ (7,1%), чије стопе раста су значајно премашивале ДЕП-ове пројекције раста економије и потрошње (графикон 11). На стабилну наплату ПДВ-а значајно је утицао скромни раст поврата ПДВ-а од 1,1%, као посљедица стагнације увоза у периоду од чак десет мјесеци. Међутим, снажан раст увоза у новембру од 7,1% и поготово у децембру од 16,1%, донијели су снажни раст прихода од ПДВ-а у четвртом кварталу од 8,1%. Раст ПДВ-а на увоз у децембру је представљао чак $\frac{1}{4}$ укупних нето ефеката ПДВ-а, односно 1 п.п. раста ПДВ-а у 2016. години. Високи раст увоза у четвртом кварталу довео је и до неочекиваног раста прихода од царина (10,4%). Коначно, у четвртом кварталу је евидентиран и једнократни ефекат наплате старих дугова по основу акциза на пиво и безалкохолна пића, који кореспондира 0,2 п.п. раста прихода од индиректних пореза у 2016. години. Посматрано у цијелости, наплата прихода у 2016. години била виша за 69 мил. КМ од пројектованог износа у октобру, што кореспондира 1,2 п.п. раста прихода од индиректних пореза у 2016. години.

Пројекције за 2017 - 2019

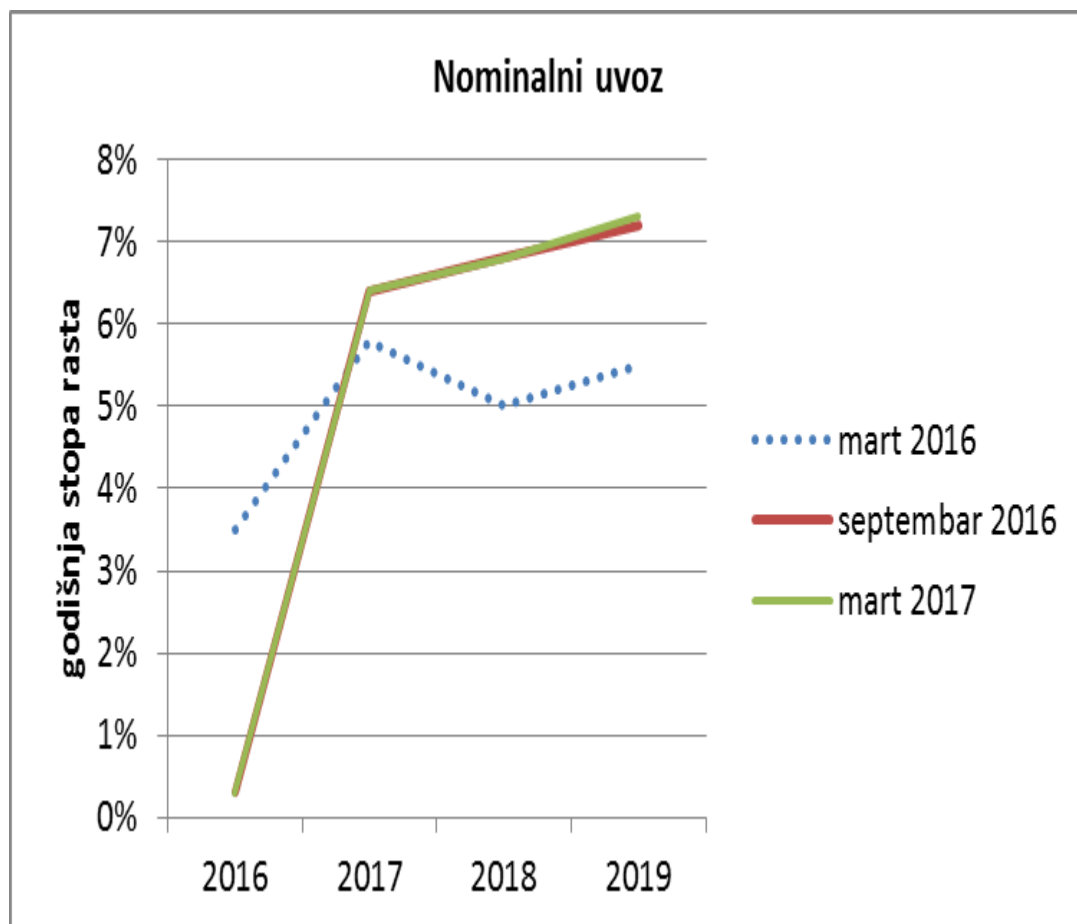
Пројекције за 2017, 2018. и 2019. годину су мање за 14,3 мил. КМ, 62,6 мил. КМ и 81,2 мил. КМ, респективно у односу на октобарске пројекције. Имајући у виду пројекције из октобра 2016. године, може се уочити и номинално и релативно умањење пројекција наплате прихода у 2017. години. Номинално смањење пројекција је последица негативних текућих трендова у наплати ПДВ-а и прихода од акциза на деривате, укључивања ефеката примјене адаптираног ССП-а, преноса неуобичајено високих поврата ПДВ-а из 2016. године у 2017. годину (по основу увоза крајем 2016. и реализованих међународних пројеката) и негативних очекивања у погледу раста цијена деривата нафте на свјетском тржишту. Пројекције акциза на дуван су смањене, а разлог за нижи раст прихода од акциза на дуванске прерађевине у односу на октобарске пројекције су ниже стопе раста агрегатне потрошње и лошији текући трендови од пројектованих.

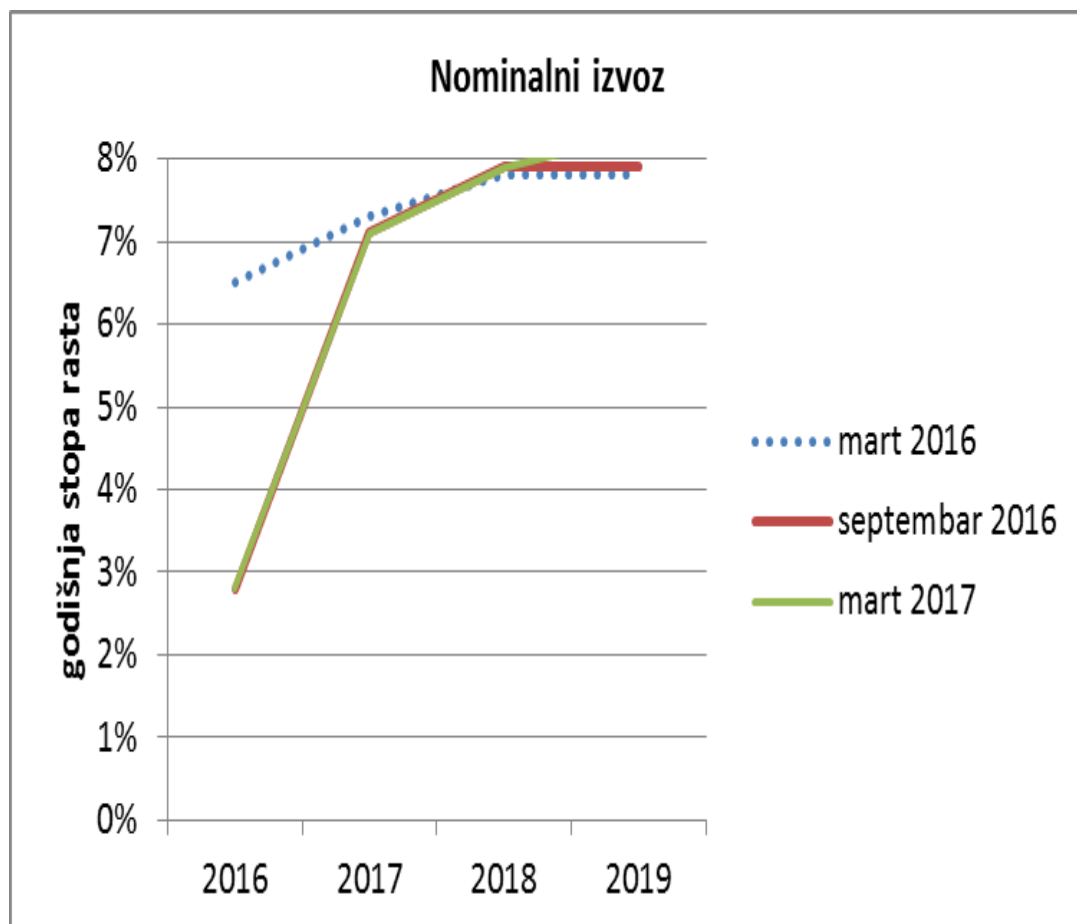
Пројекције за 2018. и 2019. годину су ревидиране у складу са макроекономским пројекцијама и пројектованим износима појединих врста прихода за 2017. годину.

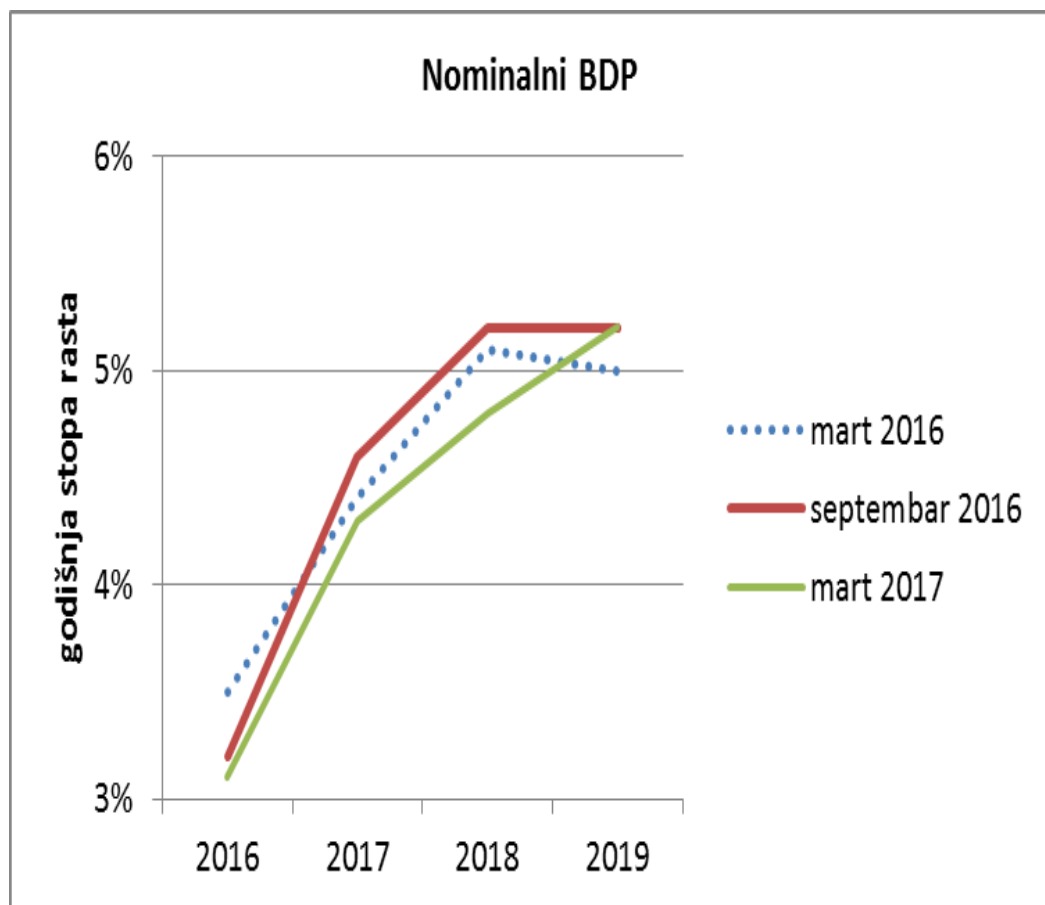
Највеће ревидирање наниже код макроекономских пројекција од стране ДЕП-а је било на пројекцијама номиналног и реалног раста БДП-а и пројекцијама номиналног и реалног раста потрошње (графикон 11).

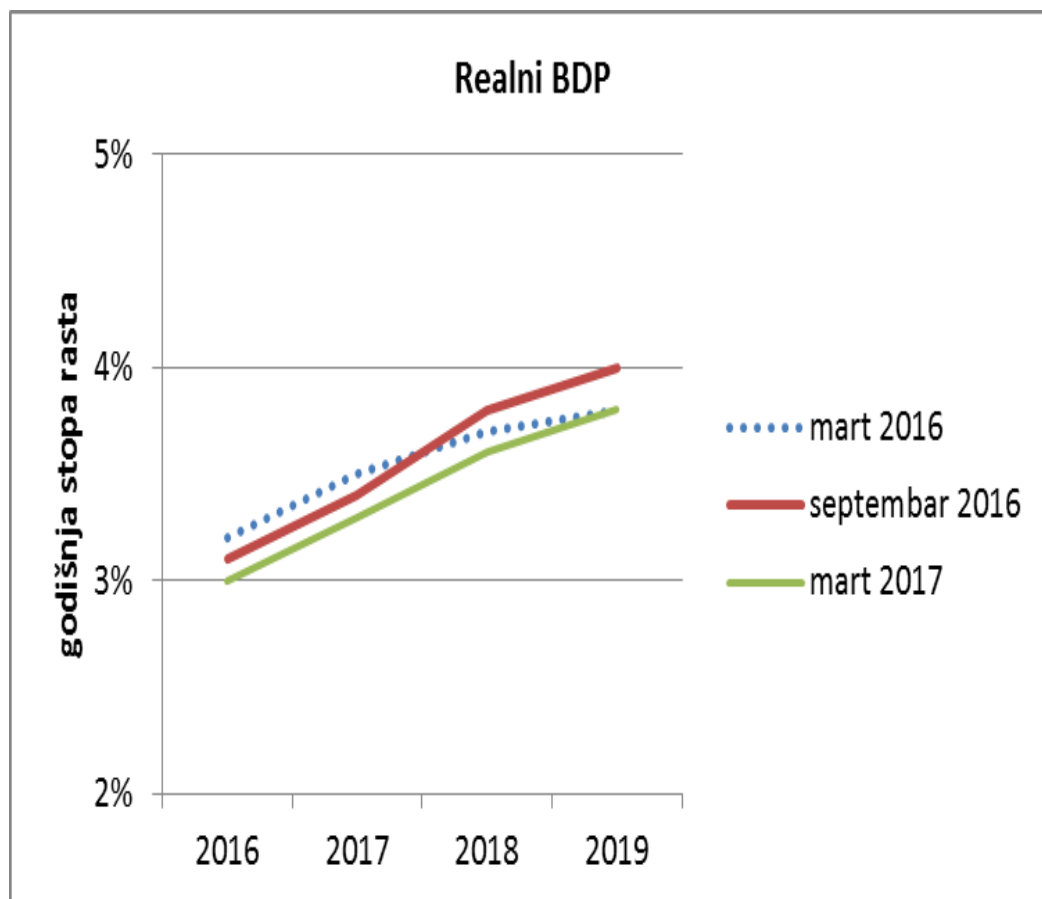
Изражено у %, пројекције су у периоду 2017 - 2019 ревидиране у распону од -0,3% до -1,3% (табела 4).

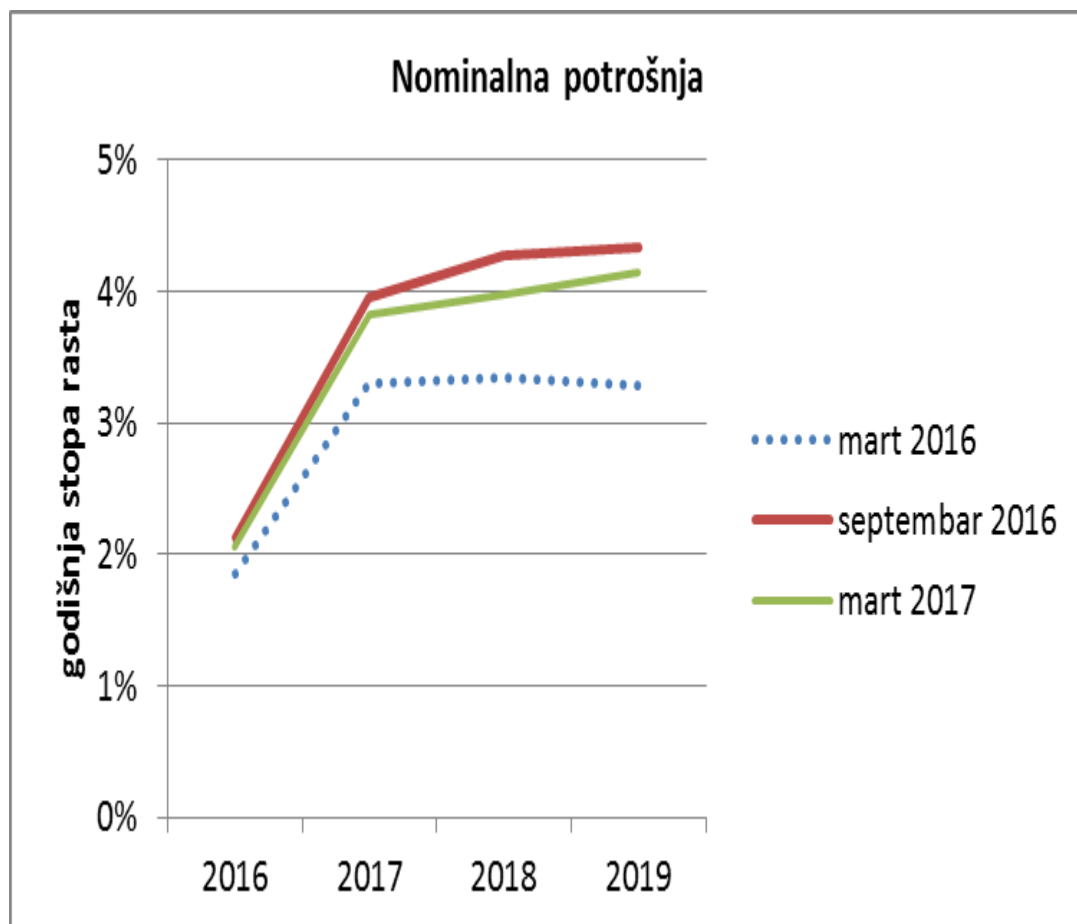
Графикон 11: Макроекономске пројекције (2016 - 2019)

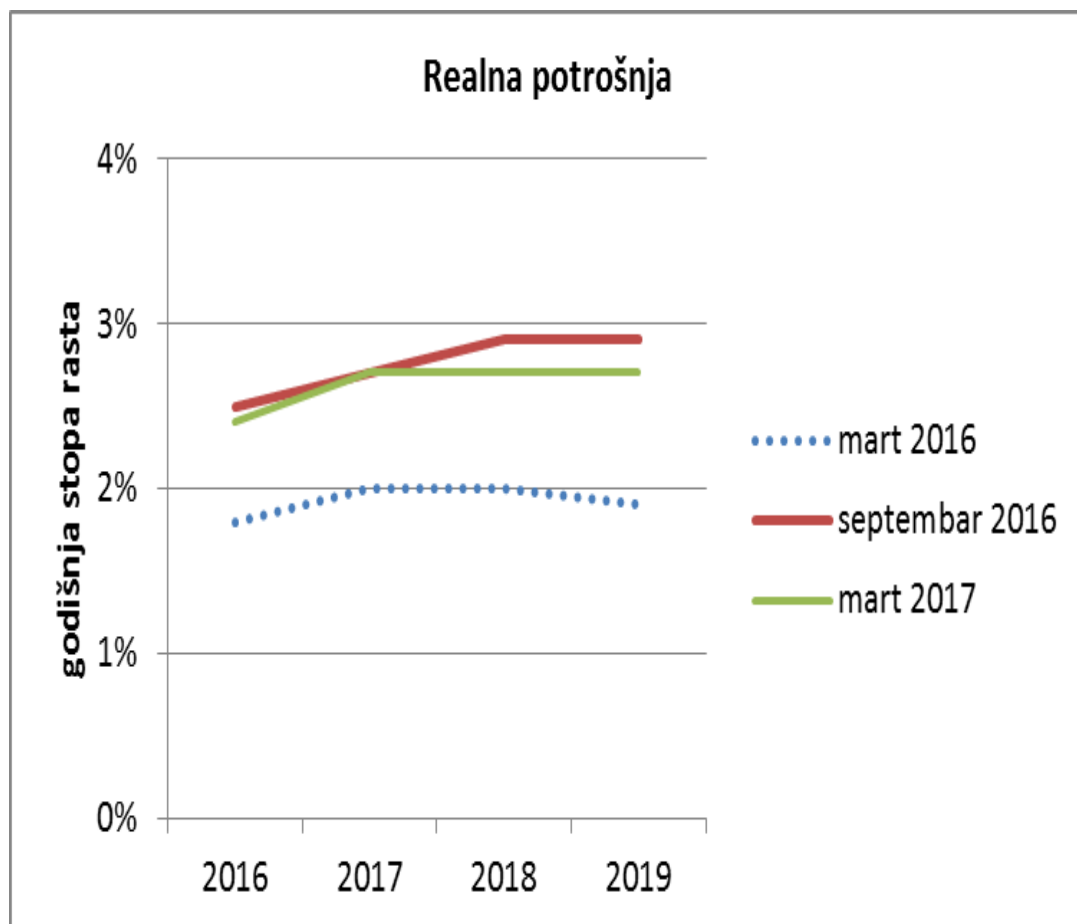

Извор: Дирекција за економско планирање

Табела 4: Разлике пројекција из априла 2017. и октобра 2016. године у %

Вријеме израде пројекције	2016	2017	2018	2019	2020
октобар 2016	5.461,8	5.640,6	5.842,4	6.064,3	-
април 2017	5.530,7	5.626,4	5.779,8	5.983,2	6.219,4
промјена у %	1,3%	-0,3%	-1,1%	-1,3%	-

Напомена: Осјенчене површине представљају пројектоване износе.

3.4. Ризици по пројекције

С обзиром на основне поставке пројекција индиректних пореза и укупне економске услове у БиХ и у свијету, остварење пројектованог нивоа прихода од индиректних пореза у периоду 2017 - 2020 је подложно сљедећим ризицима:

- пројекције прихода од индиректних пореза уско су везане за пројекције макроекономских показатеља ДЕП-а. Свако одступање ових параметара од пројектованих вриједности представља ризик за пројекције прихода;
- слабији економски опоравак главних извозних партнера БиХ (ЕУ, земље ЦЕФТА) повећава ниво ризика за остварење макроекономских пројекција, а тиме и пројекција прихода од индиректних пореза у цјелини;
- већи губици прихода од царина у вези са примјеном адаптираног ССП-а у односу на претпоставку која је кориштена у пројекцији прихода од царина негативно ће се одразити на извршење наплате прихода у 2017. и наредним годинама;
- јачање црног тржишта дуванских прерађевина, узроковано бржим растом пореског оптерећења цигарета у БиХ у односу на земље у окружењу, може угрозити извршење пројекција прихода од акциза на цигарете;
- појава екстерних шокова, у виду раста цијена нафте и деривата на свјетском тржишту изван садашњих очекивања, погодиће тржиште деривата у БиХ и негативно ће се одразити на потрошњу деривата, а тиме и на извршење пројекција прихода од акциза на деривате и путарине из цијене нафтних деривата.

РАСПОДЈЕЛА ПРИХОДА ОД ИНДИРЕКТНИХ ПОРЕЗА

Укупни приходи од индиректних пореза у 2018. години које планира наплатити Управа за индиректно опорезивање БиХ, према пројекцијама ОМА-е, износе **5.779,8 милиона КМ**.

Уважавајући постојеће прописе којима се регулишу наплата и расподела прихода, мора се имати у виду да средства наплаћена по основу путарина представљају намјенска средства која користе дирекције за путеве, односно јавна предузећа за путеве. Планирани приходи по основу путарина износе укупно 148,9 милиона КМ (намјенска путарина за аутопутеве 0,10 КМ/лит деривата нафте), те њиховим искључењем, према процјенама ОМА УНО, за **расподјелу у 2018. години остаје износ од 5.630,9 мил. КМ**.

Расподјела прихода вршиће се у складу са постојећим законским прописима, а за финансирања институција БиХ у 2017., 2018. и 2019. години са Јединственог рачуна УИО издвојиће се по 750

милиона КМ. Преостали износ прихода од индиректних пореза ће се расподијелити између ентитета и Дистрикта Брчко у складу са законским рјешењима и подзаконским актима које доноси Управни одбор Управе за индиректно опорезивање.

3. ФИСКАЛНИ ЦИЉЕВИ И ФИСКАЛНЕ ПОЛИТИКЕ У БИХ

Примарни фискални биланс, дефинисан у складу са чланом 1. став (2) Закона о Фискалном савјету у Босни и Херцеговини, планира се у 2018. години у виду дефицита, у износу од 67,6 мил. КМ, од чега:

- институције БиХ планирају дефицит од 61,0 мил. КМ,
- Федерација БиХ планира дефицит од 76,1 мил. КМ
- Република Српска планира суфицит од 63,4 мил. КМ и
- Брчко Дистрикт планира суфицит од 6,1 мил. КМ.⁴⁵

У наведеним табелама дати су и подаци о финансирању дефицита, као и подаци о планираним укупним износима домаћег и ино финансирања у периоду од 2018. до 2020. године.

НИВО И СТРУКТУРА ЈАВНЕ ПОТРОШЊЕ

Ниво јавних расхода, као удио у БДП-у, у периоду 2018 - 2020. године, треба смањивати с циљем да ниво јавних расхода консолидовано на нивоу БиХ буде испод 40% БДП-а.

Табела 3.1 Укупни јавни расходи у БиХ у периоду 2017 - 2020. година (у мил. КМ)

Расходи	2017.	2018.	2019.	2020.
Институције БиХ	950,0	950,0	950,0	950,0
Федерација БиХ	8.347,1	8.191,8	8.194,3	8.214,3
Република Српска	4.254,5	4.052,5	3.959,1	4.119,2
Брчко Дистрикт	209,6	219,2	219,2	219,2
Укупно расходи (Консолидовано)	13.761,2	13.413,5	13.322,6	13.502,7
БДП	31.391	32.844	34.494	36.379
Институције БиХ	3,0%	2,7%	2,8%	2,6%
Федерација БиХ	26,6%	24,9%	23,7%	22,6%
Република Српска	13,6%	12,3%	11,5%	11,3%
Брчко Дистрикт	0,7%	0,7%	0,6%	0,6%
Укупно у БДП-у	43,9%	40,6%	38,6%	37,1%

Извор: Рачунице Савјетодавне групе Фискалног савјета БиХ

⁴⁵ Погледати табеле од 3.2 до 3.6.

У периоду 2018 - 2020. година потребно је учинити додатне напоре како би се промијенила структура јавне потрошње у правцу јачања капиталних инвестиција, а на терет смањења текућих расхода.

ТАБЕЛАРНИ ПРЕГЛЕД ОКВИРА БУЏЕТА

Структура буџетских расхода је илустративна и оквирна, а сваки ниво власти у складу са усвојеним политикама утврђује коначну структуру расхода и прихода у својим ДОП-овима и годишњим буџетима. У табеларном прегледу оквира буџета (у наставку) дат је консолидовани преглед прихода, расхода, финансирања и примарног биланса за период 2018 - 2020, односно преглед за институције БиХ, Републику Српску, Федерацију БиХ и Брчко Дистрикт, те консолидовано за БиХ.

Извјештај укључује:

- приходе, расходе и финансирање буџета институција БиХ (табела 3.2);
- приходе, расходе и финансирање буџета Републике Српске (фонд 01) и фондова 02 до 05; приходе, расходе и финансирање корисника буџета Републике Српске који послују преко властитих банковних рачуна изван ГКТ; приходе, расходе и финансирање буџета општина и градова; приходе, расходе и финансирање финансијских планова ванбуџетских фондова; приходе, расходе и финансирање финансијских планова ЈП “Путеви РС” и ЈП “Аутопутеви РС”, те ино пројекте, средства “ескроу” рачуна и путарине (табела 3.3);
- приходе, расходе и финансирање буџета ФБиХ; приходе, расходе и финансирање буџета кантона; приходе, расходе и финансирање буџета општина и градова; приходе, расходе и финансирање финансијских планова ванбуџетских фондова и кантоналних дирекција за путеве, приходе, расходе и финансирање јавних предузећа ФБиХ, док ино пројекти нису укључени (табела 3.4), и
- приходе, расходе и финансирање буџета Брчко Дистрикта и фондова у Брчко Дистрикту (табела 3.5).

Напомена: Приликом упоређивања извјештаја по нивоима треба водити рачуна о разликама у обухвату података.

Табела 3.2. Оквир буџета институција БиХ

(у мил. КМ)

ИНСТИТУЦИЈЕ БиХ	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Приходи	934,7	888,9	889,0	880,1	880,6
Порески приходи	750,0	750,0	750,0	750,0	750,0
Индиректни порези	750,0	750,0	750,0	750,0	750,0
Директни порези	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Остали порески приходи	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Доприноси	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Грантови и трансфери	17,7	1,0	1,1	1,0	1,0
Остали приходи	167,0	137,9	137,9	129,1	129,6
Расходи	910,0	950,0	950,0	950,0	950,0
Бруто плате и накнаде	642,8	668,1	674,8	682,3	686,0
Издаци за материјал и услуге	153,4	181,5	184,4	184,2	188,7
Камате	0,7	1,1	0,9	0,9	0,9
Субвенције, социјална давања и трансфери	18,1	18,3	15,2	11,5	13,9
Остали расходи	13,9	28,1	32,3	20,7	24,0
Нето издаци за нефинансијску имовину	80,9	53,0	42,5	50,4	36,5
Биланс	24,7	-61,1	-61,0	-69,9	-69,4
Финансирање	-24,7	61,1	61,0	69,9	69,4
Домаће	24,7	61,1	61,0	14,3	9,6
Отплата унутрашњег дуга	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Остало (+/-)	24,7	61,1	61,0	14,3	9,6
Спољње	0,0	0,0	0,0	-2,0	-3,2
Повлачење ино кредита	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Отплата главнице ино кредита	0,0	0,0	0,0	-2,0	-3,2
Непокривени вишак расхода	0,0	0,0	0,0	57,6	63,0

Табела 3.2. Оквир буџета Федерације БиХ (у мил. КМ)

	mil.KM				
FEDERACIJA BiH	2016	2017	2018	2019	2020
Prihodi	7.834,1	8.116,0	8.115,7	8.272,6	8.446,8
Poreski prihodi	3.688,6	3.815,2	3.806,8	3.932,4	4.078,8
Indirektni porezi	3.028,2	3.186,9	3.200,5	3.319,1	3.458,0
Direktni porezi	658,9	628,3	606,3	613,3	620,8
Ostali poreski prihodi	1,5				
Doprinosi	3.005,7	3.048,9	3.064,2	3.079,5	3.094,9
Grantovi i transferi	18,4	17,8	17,8	17,9	18,0
Ostali prihodi	1.121,4	1.234,1	1.226,9	1.242,8	1.255,1
Rashodi	7.366,4	8.347,1	8.191,8	8.194,3	8.214,3
Bruto plate i naknade	1.745,5	1.796,2	1.805,1	1.814,0	1.822,9
Izdaci za materijal i usluge	1.631,4	1.698,3	1.714,4	1.710,3	1.713,3
Kamate	136,6	191,9	180,6	200,3	195,9
Subvencije, socijalna davanja i transferi	3.542,7	3.748,4	3.801,4	3.779,4	3.789,9
Ostali rashodi		30,7	24,8	24,8	24,8
Neto izdaci za nefinansijsku imovinu	310,2	881,6	665,5	665,5	667,5
Bilans	467,7	-231,1	-76,1	78,3	232,5
Finansiranje	-467,7	231,1	76,1	-78,3	-232,5
Domaće	-26,6	-235,7	-2,6	-94,2	-142,5
Otplata unutrašnjeg duga	-487,4	-595,7	-482,6	-544,2	-622,5
Ostalo (+/-)	460,8	360,0	480,0	450,0	480,0
Vanjsko	-59,4	562,1	300,0	-146,8	-146,1
Povlačenje ino kredita	331,7	1.105,9	888,9	363,9	300,0
Otplata glavnice ino kredita	-391,1	-543,8	-588,9	-510,7	-446,1
Nepokriveni višak rashoda	-381,7	-95,3	-221,3	162,7	56,1
Izveštaj uključuje:					
prihode, rashode i finansiranje budžeta FBiH; prihode, rashode i finansiranje budžeta kantona; prihode, rashode i finansiranje budžeta opština i gradova; prihode, rashode i finansiranje finansijskih planova vanbudžetskih fondova i kantonalnih direkcija za ceste; prihode, rashode i financiranje javnih preduzeća i ino projekte.					

Табела 3.4. Оквир буџета Републике Српске (у мил. КМ)

(у мил. КМ)

РЕПУБЛИКА СРПСКА	Прели. извршење 2016	План 2017	План 2018	Пројекција 2019	Пројекција 2020
Приходи	3.887,1	4.078,7	4.115,9	4.257,5	4.374,0
Порески приходи	1.998,3	2.085,8	2.143,8	2.244,7	2.322,1
Индијектни порези	1.560,3	1.613,0	1.662,6	1.761,5	1.834,0
Директни порези	434,8	446,8	454,7	469,7	486,0
Остали порески приходи	3,2	26,0	26,4	13,5	2,1
Доприноси	1.403,0	1.461,9	1.474,7	1.506,7	1.540,9
Грантови	17,5	20,7	21,9	17,9	17,4
Остали приходи	468,2	505,9	473,7	486,3	492,5
Трансфери	0,0	4,4	1,9	1,8	1,1
Расходи	4.069,6	4.254,5	4.052,6	3.959,1	4.119,2
Бруто плате и накнаде	971,1	971,8	967,1	969,0	968,2
Издаци за материјал и услуге	345,9	331,7	333,5	337,7	338,3
Камате	122,8	139,0	141,4	125,4	119,5
Субвенције, социјална давања и трансфери	2.095,8	2.175,6	2.187,1	2.176,6	2.242,5
Остали расходи	88,0	127,3	135,4	103,0	118,6
Нето издаци за нефинансијску имовину	446,0	509,2	288,0	247,4	332,0
Биланс	-182,5	-175,8	63,4	298,3	254,8
Финансирање	182,6	175,9	-63,3	-298,3	-254,8
Домаће	5,5	-135,1	-129,6	-198,2	-61,8
Отплата унутрашњег дуга	-306,2	-434,9	-515,4	-401,6	-278,0
Остало (+/-)	311,7	299,7	385,8	203,3	216,1
Спољње	185,6	311,1	43,9	-106,8	-180,5
Повлачење ино кредита	427,6	633,4	381,0	178,5	20,1
Отплата главнице ино кредита	-242,0	-322,3	-337,1	-285,3	-200,6
Статистичка разлика и непокривени вишак расхода	-8,5	0,0	22,4	6,8	-12,5

Консолидовани преглед Републике Српске укључује:

- приходе, расходе и финансирање буџета Републике Српске (фонд 01) и фондова од 02 до 05,
- приходе, расходе и финансирање корисника буџета Републике који послују преко властитих банковних рачуна изван ГКТ-а,
- приходе, расходе и финансирање јединица локалне самоуправе,
- приходе, расходе и финансирање финансијских планова ванбуџетских фондова,
- приходе, расходе и финансирање финансијских планова ЈП "Путеви РС" и ЈП "Аутопутеви РС", те
- ино пројекте, средства ескроу рачуна и путарине.

НАПОМЕНЕ:

- Подаци за 2020. годину, у табели консолидованих оквира буџета Републике Српске, не обухватају пројекције прихода, расхода и финансирања ЈП „Аутопутеви РС“.
- Подаци у табели за период 2017 - 2020. године приказани су у складу са новим Контним оквиrom који је у Републици Српској у примјени од 2017. године. Према новом Контном оквиру, дошло је до прерасподјеле у евиденцији одређених прихода, расхода, прилива и одлива. Одређена одступања у подацима за 2017. у односу на 2016. год. резултат су промјене у евиденцији због ове промјене Контног оквира.

Табела 3.5. Оквир буџета Брчко Дистрикта (у мил. КМ)

	(у мил. КМ)				
БРЧКО ДИСТРИКТ БИХ	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Приходи	228,5	216,0	225,3	230,4	230,4
Порески приходи	186,6	177,4	184,3	189,5	189,5
Индириектни порези	161,6	158,4	164,1	169,3	169,3
Директни порези	26,9	19,0	20,2	20,2	20,2
Остали порески приходи	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Доприноси	26,2	21,2	26,7	26,7	26,7
Грантови и трансфери	0,1	0,2	0,01	0,01	0,01
Остали приходи	13,6	17,2	14,3	14,1	14,1
Расходи	194,2	209,6	219,2	219,2	219,2
Бруто плате и накнаде	62,9	72,5	75,1	75,1	75,1
Издаци за материјал и услуге	59,2	54,8	56,2	56,2	56,2
Камате	0,4	2,0	2,0	2,0	2,0
Субвенције, социјална давања и трансфери	68,9	69,0	72,1	72,1	72,1
Остали расходи	2,8	2,5	3,0	3,0	3,0
Нето издаци за нефинансијску имовину	34,3	8,8	10,8	10,8	10,8
Биланс	34,3	6,4	6,1	11,2	11,2
Финансирање	-34,3	-6,4	-6,1	-11,2	-11,2
Домаће	-31,6	-8,1	-8,1	-8,1	-8,1
Отплата унутрашњег дуга	-6,0	-8,1	-8,1	-8,1	-8,1
Остало (+/-)	-25,6	0,0	0,0	0,0	0,0
Спољње	-2,7	-8,9	0,0	-8,9	-8,9
Повлачење ино кредита	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Отплата главнице ино кредита	-2,7	-8,9	-8,9	-8,9	-8,9
Непокривени вишак расхода	0,0	10,6	10,9	5,8	5,8

Табела 3.6. Консолидовано БиХ

(у мил. КМ)

	2016	2017	2018	2019	2020
Приходи	12.884,3	13.299,6	13.345,9	13.640,4	13.944,6
Порески приходи	6.625,5	6.828,4	6.884,8	7.116,6	7.340,4
Индириктни порези	5.500,1	5.708,3	5.777,2	5.999,9	6.211,3
Директни порези	1.120,6	1.094,1	1.081,2	1.103,2	1.127,0
Остали порески приходи	4,8	26,0	26,4	13,5	2,1
Доприноси	4.434,9	4.532,0	4.565,6	4.612,9	4.662,5
Грантови и трансфери	53,7	44,1	42,7	38,6	50,4
Остали приходи	1.770,2	1.895,1	1.852,8	1.872,3	1.891,3
Расходи	12.574,3	13.761,4	13.413,6	13.322,6	13.502,7
Бруто плате и накнаде	3.422,3	3.508,6	3.522,1	3.540,4	3.552,2
Издаци за материјал и услуге	2.189,9	2.266,3	2.288,5	2.288,4	2.296,5
Камате	260,5	334,0	324,9	328,6	318,3
Субвенције, социјална давања и трансфери	5.725,5	6.011,3	6.075,8	6.039,6	6.118,4
Остали расходи	104,7	188,6	195,5	151,5	170,4
Нето издаци за нефинансијску имовину	871,4	1.452,6	1.006,8	974,1	1.046,9
Биланс	310,0	-461,8	-67,7	317,8	441,9
Финансирање	-310,0	461,7	67,7	-317,8	-441,9
Домаће	-77,4	-317,9	-79,3	-286,3	-202,9
Отплата унутрашњег дуга	-799,6	-1.038,7	-1.006,1	-953,9	-908,6
Остало (+/-)	722,2	720,8	926,8	667,6	705,7
Спољње	123,5	864,3	335,0	-264,5	-338,7
Повлачење ино кредита	759,3	1.739,3	1.269,9	542,4	320,1
Отплата главнице ино кредита	-635,8	-875,0	-934,9	-806,9	-658,8
Непокривени вишак расхода	-356,1	-84,7	-188,0	233,0	99,7

ГОРЊЕ ГРАНИЦЕ ЗАДУЖЕЊА БУЏЕТА

Ограничења износа дуга на свим нивоима власти у Босни и Херцеговини, утврђена су законима, и то:

- Законом о задуживању, дугу и гаранцијама Босне и Херцеговине („Службени гласник Босне и Херцеговине“, број 52/05),
- Законом о задуживању, дугу и гаранцијама Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, бр. 71/12 и 52/14), и
- Законом о дугу, задуживању и гаранцијама у Федерацији Босне и Херцеговине („Службене новине Федерације БиХ“, бр. 86/07, 24/09, 44/10 и 30/16).

Наведеним законима на нивоу БиХ и у Федерацији БиХ, уз незнатне разлике кад су у питању гаранције, регулисано је да у периоду стварања дуга износ за сервисирање дугорочног дуга (унутрашњег и спољњег), по предложеном дугу и цјелокупном доспјелом неизмиренем постојећем дугу, у било којој наредној години не прелази 18% износа редовних прихода остварених у претходној фискалној години.

Узевши у обзир законска ограничења износа дуга заједничких институција БиХ и дуга ентитета, те чињеницу да би прекомјерним задуживањем институција БиХ или било којег ентитета дошло до угрожавања фискалне стабилности и кредитног рејтинга Босне и Херцеговине, неопходно је дефинисати износе горњих граница задужења у 2017. години, у складу са законским одредбама сваког од ентитета.

Законом о задуживању, дугу и гаранцијама Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, бр. 71/12 и 52/14) утврђено је да јавни дуг Републике Српске (дуг Републике Српске, дуг јединица локалне самоуправе и дуг фондова социјалне сигурности) на крају фискалне године не може бити већи од 55% БДП-а оствареног у тој години (у 2017. години: 5.338,3 мил. КМ), док укупан дуг Републике Српске (јавни дуг Републике Српске, дуг јавних предузећа, Инвестиционо-развојне банке Републике Српске и институција јавног сектора) на крају фискалне године не може бити већи од 60% БДП-а оствареног у тој години (у 2017. години: 5.823,6 мил. КМ). Законом о допунама Закона о задуживању, дугу и гаранцијама Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број: 52/14) дефинисано је да дуг настао по основу задужења за финансирање санације штете из Јединственог регистра, прописаног у Закону о фонду солидарности за обнову Републике Српске, изузима се из ограничења која су прописана за укупан и јавни дуг Републике Српске

Укупан приход градова и општина у Федерацији БиХ остварен у 2016. години износи 687,62 мил. КМ (без подршки).

Градови и општине се, у складу са одредбама Закона о дугу, задуживању и гаранцијама, могу дугорочно задужити уколико у вријеме одобрења задужења износ сервисирања дуга који доспијева у свакој наредној години, укључујући и сервисирање за предложено ново задужење и све зајмове за које су издате гаранције града и општине, не прелази 10% прихода остварених у претходној фискалној години.

10% прихода општина и градова остварених у 2016. години износи 68.761.516 КМ, што представља законско ограничење укупног годишњег сервисирања обавеза свих општина, с

тим што се свака општина/град појединачно може задужити уколико у вријеме одобрења дугорочног задужења износ сервисирања дуга који доспијева у свакој наредној години, укључујући и сервисирање за предложено ново задужење и све зајмове за које су издате гаранције општине/града, не прелази 10% прихода конкретне општине/града остварених у претходној фискалној години.

Укупан приход кантона у Федерацији БиХ остварен у 2016. години износи 1.971,96 мил. КМ.

Кантони се, у складу са одредбама Закона о дугу, задуживању и гаранцијама, могу дугорочно задужити уколико у вријеме дугорочног задужења износ сервисирања дуга за укупан унутрашњи и спољни дуг и гаранције кантона које доспијевају у свакој наредној години, укључујући и сервисирање за предложено ново задужење и све зајмове за које су издате гаранције кантона, не прелазе 10% прихода остварених у претходној фискалној години и у оквирима укупних ограничења.

10% прихода кантона остварених у 2016. години износи 197.195.802 КМ, што представља износ укупног годишњег сервисирања свих дугова (обавеза) кантона, с тим што се сваки кантон појединачно може задужити уколико у вријеме дугорочног задужења износ сервисирања дуга за укупан унутрашњи и спољни дуг и гаранције које доспијевају у свакој наредној години, укључујући и сервисирање за предложено ново задужење и све зајмове за које су издате гаранције кантона, не прелазе 10% прихода конкретне кантона остварених у претходној фискалној години.

Консолидовани приход Федерације БиХ и кантона у 2016. години износи 3.782,57 мил. КМ, од чега:.

Федерација БиХ 1.810,61 мил. КМ

Кантони 1.971,96 мил. КМ.

Федерација се може дугорочно задужити уколико износ сервисирања дуга за укупан унутрашњи и спољни дуг и гаранције које доспијевају у свакој наредној години, укључујући и сервисирање за предложено ново задужење и све зајмове за које су издате гаранције Федерације, заједно са ограничењима износа дуга кантона не прелазе 18% консолидованих прихода Федерације и кантона остварених у претходној фискалној години

Годишње сервисирање дуга Федерације и кантона може износити максимално 18% консолидованих прихода Федерације и кантона остварених у 2016. години, односно до 680.861.834 КМ.

Годишњи сервис дуга свих нивоа власти у Федерацији БиХ може износити до 749,62 мил. КМ годишње, од чега:

-сервис дуга општина и градова до 68,76 мил КМ (10% у односу на укупан приход у 2016. години)

-сервис дуга кантона 197,20 мил. КМ (10% у односу на укупан приход кантона у 2016. години)

-сервис дуга Федерације БиХ 483,67 мил КМ, што представља разлику између 680,86 мил. КМ (колико износи 18% консолидованих прихода Федерације БиХ и кантона из 2016. године) и 197,20 мил. КМ (што је 10% прихода кантона у 2016. години).